

Dědictví minulosti

HRADY, ZÁMKY A KLÁŠTERY – POUŤ DO MINULOSTI

Malebná krajina Vysočiny, obestřená tajemstvím pradávne minulosti, nabízí nevyčerpatelný prostor pro milovníky umění a historie. Po staletí byla krajina přetvářena lidskou rukou. V hlubokých lesích po obou stranách bývalé zemské hranice mezi Čechami a Moravou budovaly předchozí generace obchodní cesty a tvrze na jejich obranu, vysoušely půdu, těžily stříbro, zakládaly vesnice a města. O historii kraje vyprávějí archeologické a písemné památky, muzejní expozice i umělecké sbírky galerií.

Minulost tu potkáte na každém kroku. Historická města se pyšní vyšperkovanými radnicemi a skvostnými kostely, ukrývají cenné měšťanské domy, středověké opevnění a kamenné mosty. Pozorný návštěvník ocení magické kouzlo židovských památek. Hrdé hrady prožívaly ve své historii období rychlého rozkvětu i zkázy ničivých válek. Bránily obchodní stezky i zemské hranice a poskytovaly útočiště nejen jejich obyvatelům, ale i lidem žijícím v okolí. Půvabné zámky obklopené parky a zahradami si šlechta stavěla v touze po pohodlnějším bydlení. Mnozí významní stavitelé, sochaři a malíři v nich vytvořili díla, která dodnes uchvacují svým mistrovstvím. Nástěnné fresky a cenný mobiliář se zachovaly v kláštorech, které byly v minulosti významnými centry vzdělanosti.

Mnohé památky tvoří významnou součást nejen národního, ale i světového kulturního dědictví – historické jádro města Telče spolu s renesančním zámkem, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou a unikátně zachovaná židovská čtvrť spolu s románsko-gotickou bazilikou sv. Prokopa v Třebíči patří mezi památky zapsané do seznamu Unesco.

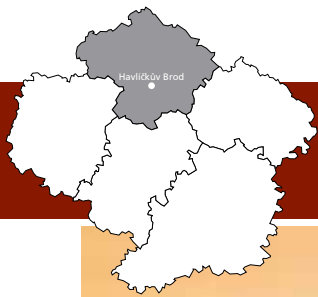
Ve staletých zdech historických objektů se každoročně koná řada hudebních festivalů a kulturních akcí. Dobovou atmosféru středověku lze vychutnat během letních hradních slavností plných hudebníků i šermířských skupin. Kostýmované prohlídky, divadelní představení nebo tajuplné noční prohlídky zámků obohatí návštěvníky o nové zážitky a přiblíží historii netradičním způsobem.

V katalogu, který držíte v ruce, vám předkládáme přehled objektů, které jsou přístupné veřejnosti. Jsou územně členěné do pěti oblastí a řazeny v abecedním pořádku.

Havlíčkobrodsko	4 – 13
Pelhřimovsko	14 – 23
Jihlavsko	24 – 33
Žďársko	34 – 41
Třebíčsko	42 – 53

Vydejte se s námi na pouť do minulosti.

HAVLÍČKOBRODSKO

■ Golčův Jeníkov

GOLTZOVA TVRZ

Věžovitou tvrz nechal vystavět v letech 1650 – 1653 generál Martin Maxmilián z Goltze, který patnáct let předtím získal darem panství zkonfiskované rodu Trčků z Lípy. Měla obytný charakter, ale v případě útoku by sloužila jako obranná pevnost, o čmž svědčí dochované střílny. Po smrti generála z Goltze se majitelé často střídali, tvrz ztratila svou rezidenční funkci, bylo v ní skladiště chmele pro místní pivovar a od roku 1912 věž chátrala. Po rekonstrukci zde sídlí galerie s prodejní expozicí českého malířství 19. a 20. století, doplňovanou několikrát ročně výstavami českých umělců.

KONTAKT: Galerie Goltzova tvrz, Goltzova tvrz 8, 582 82 Golčův Jeníkov, tel. 603 865 778, e-mail: info@antikgoltz.cz, www.antikgoltz.cz

KOSTEL SV. FRANTIŠKA SERAFINSKÉHO

Empírový děkaný kostel byl vybudován roku 1827, zájem vzbuzuje jeho výmalba i vybavení. Zajímavostí je velrybí kost zavěšená pod kůrem u hlavního vchodu, kterou přivezl generál Martin Goltz ze svých válečných tažení za třicetileté války. Budova děkanství byla postavena v roce 1657 a až do roku 1773 sloužila jako jezuitská rezidence. Hromadné výpravy mohou oba objekty spolu s budovou fary navštívit po dohodě s Farním úřadem (Mírová 85, 582 82 Golčův Jeníkov, tel. 569 442 184).

Stavební zvláštností města je věž se zvonící, kterou hrabě Ledebour nechal, pro své neshody s jezuitou, v roce 1657 postavit mimo církevní objekty, přes silnici proti kostelu. Do dnešní podoby byla 49 metrů vysoká věž přestavěna v roce 1785.

SYNAGOGA

Na místě původní dřevěné židovské modlitebny z roku 1659 byla v letech 1871 – 1873 vybudována nová synagoga

v novorománském slohu, doplněná maurskými dekoračními prvky. Nad hlavním štítem je zvenku napsáno zlatým písmem Mojžíšovo Desatero, pod ním je velká ozdobná hebrejská hvězda. V 90. letech 20. století byla synagoga zrekonstruována, je v ní umístěn depozitář Židovského muzea Praha – veřejnosti není přístupný.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Leží necelý kilometr za městem. Nejstarší náhrobky s čitelnými nápisy pocházejí z 16. století, kromě hebrejských textů obsahují nápisy i v češtině a němčině. Je zde pochován rabín Aaron Kornfeld, významný židovský učenec, který ve městě založil talmudskou školu. Jednalo se o poslední školu svého druhu v Čechách, která byla po smrti rabína roku 1881 uzavřena.

Prohlídka je možná po dohodě se správcem hřbitova (pan Jarmil Ronovský, tel. 569 442 691).

■ Havlíčkův Brod

MUZEUM VYSOČINY HAVLÍČKŮV BROD

Muzeum sídlí v tzv. Havlíčkově domě na náměstí. Z původně renesančního domu se zachoval nárožní arkýř s věžičkou a malovaný strop v patře, zachovány jsou i gotické architektonické prvky. Průčelí domu upravil novogoticky roku 1871 architekt František Schmoranz. Dům vlastnila v letech 1832 – 1880 rodina Karla

Havlíčka Borovského. Pod arkýřem je umístěna pamětní deska a na průčelí Havlíčkův medailon. Stálá expozice Po stopách Karla Havlíčka v Německém Brodě obsahuje řadu osobních předmětů spisovatele i členů jeho rodiny. Sbírkový fond muzea je bohatý zejména na sklo, archeologické nálezy, obrazy, plastiky, rukopisy a vzácné tisky.

Kontakt: Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Havlíčkovo náměstí 19, 580 01 Havlíčkův Brod, tel. 569 429 151, fax: 569 429 987, e-mail: muzeum@muzeum.hbnet.cz, <http://www.muzeumhb.cz>

GALERIE VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

Galerie se specializuje na českou knižní ilustraci, kresbu a grafiku vzniklou po roce 1918. Sídlí v historickém měšťanském domě ze 14. století, v němž se zachovala řada zajímavých gotických, renesančních i klasicistních architektonických prvků. O významném postavení majitelů tohoto domu ve středověku svědčí řada archeologických nálezů, které byly nashromážděny při jeho rekonstrukci a které jsou deponovány v muzeu.

Sbírkové soubory galerie obsahují na sedm tisíc uměleckých děl. Zastoupeny jsou grafiky a ilustrace Cyrila Boudy, Adolfa Hoffmeistera, Emila Filly, Oty Janečka, Kamila Lhotáka, Jaroslava Panušky, Bohuslava Reynka, Karla Svolinského, Jiřího Trnky, Adolfa Záborského, Jana Zrzavého a mnoha dalších. Součástí stálé expozice je barokní tzv. Uhrovský oltář se sousoším Kalvárie od Ignáce Rohrbacha. Vznikl kolem roku 1735 pro kapli Povýšení svatého Kříže na zámku v Uhrově. Stálá expozice je doplňována výstavami předních českých výtvarníků.

KONTAKT: Galerie výtvarného umění, Havlíčkovo náměstí 18, 580 01 Havlíčkův Brod, tel. 569 427 035, e-mail: galerie@hbnet.cz, www.galeriehb.cz

VĚŽ KOSTELA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Původně raně gotický kostel byl v minulosti několikrát přestavěn a tvoří dominantu města v severovýchodním rohu náměstí. V mohutné čtyřpatrové věži je zavěšen zvon Vilém, který patří k nejstarším zvonům ulitým v Čechách. Nese letopočet 1305, váží 2 tuny a obyvatelům města ho v roce 1453 prodal Mikoláš Trčka z Lipé. Výraznou zajímavostí jsou kostelní hodiny se čtyřia dvacetihodinovým ciferníkem. Ochoz věže ve výšce 40 metrů nabízí vyhlídku na město a široké okolí.

Informace o aktuální otvírací době podá Informační centrum, Havlíčkovo náměstí 57, 580 01 Havlíčkův Brod, tel. 569 497 357, e-mail: icentrum@muhb.cz, <http://mic.muhb.cz>

ŠTÁFLOVA CHALUPA

Roubená stavba z druhé poloviny 16. století patří mezi nejcennější památky starého venkovského stavitelství v Čechách. Při rekonstrukci zde byla objevena starobylá dymná jizba s otvorem pro odchod kouře. V interiéru obytné místnosti jsou zachovány roubené stěny a původní strop z mohutných povalů. Vžitý název je odvozen od rodiny původního majitele. V objektu je umístěn antikvariát, stálá expozice skautského hnutí a konají se příležitostné výstavy.

KONTAKT: Antikvariát Štáflova chalupa, ul. Barbory Kobzinové 2015, tel. 604 130 962, e-mail: antikhb@seznam.cz, www.antikhb.cz

KOSTEL SV. RODINY

Kostel byl budován v letech 1679 – 1696 jako součást kláštera bosých augustiniánů. Roku 1725 byla k severní straně klášterního kostela přistavěna kaple Božího hrobu. V interiéru se zachovala freska z poloviny 18. století a barokní mobiliář, kostel je vyzdoben sochami Ignáce Rohrbacha a obrazy Siarda Noseckého. Kostel má výbornou akustiku, je často využíván k pořádání koncertů a výstav. Průvodcovskou službu zajišťuje na vyžádání muzeum.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Havlíčkově náměstí 19, 580 01 Havlíčkův Brod, tel. 569 429 151, fax: 569 429 987, e-mail: muzeum@muzeum.hbnet.cz, http://www.muzeumhb.cz

POZŮSTATKY MĚSTSKÝCH HRADEB – ŠTÁFLOVA BAŠTA

Městské opevnění v podobě kamenné hradební zdi a příkopu bylo vybudováno v první polovině 14. století. Z tohoto období se zachoval úsek hradby u gymnázia a jedna nárožní věž – Štáflova bašta. Z parkánové hradební zdi z konce 15. století zůstal dochován úsek s baštami na východní straně městského jádra. V objektu Štáflovy bašty jsou umístěny památky na malíře Otakara Štáfla (1884 – 1945), zdejšího rodáka. Pro skupiny je možná prohlídka na vyžádání.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Havlíčkově náměstí 57, 580 61 Havlíčkův Brod, tel. 569 497 357, e-mail: infocentrum@muhb.cz; http://mic.muhb.cz

ZAJÍMAVOST

BRODSKÁ SMRT

Ve výklenku renesančního štítu bývalé radnice je umístěn kostlivec, zvaný též „Brodská smrt“. V ruce drží kosu s latinským nápisem „Qua hora nescis“ – v překladu „Kterou hodinu nevíš“. Bývá spojován s jménem hlasného Hnáta, který dal podle legendy v roce 1472 u Dolní brány zvonem znamení ozbrojeným obyvatelům sousední Jihlavy k útoku na město. Zvonění však varovalo brodské měšťany, kteří útok odrazili. Zrádný hlásný byl za trest shozen do městské-

ho příkopu a ukamenován. Místo připomíná tzv. Hnatův kámen, který je vezděn v poprsníku kamenného mostu přes řeku Sázavu.

TIP

MĚSTSKÝ PARK BUDOUCNOST

Park byl založen roku 1889, na rozloze 25 ha najdou návštěvníci řadu zajímavých dřevin, např. zmarličník nebo lyrovník. Každou devíti rybníků park přechází do areálu příměstských lesů. Park zdobí několik sochařských děl – socha Karla Havlíčka Borovského z dílny akademického sochaře Bohumila Kafky z roku 1924, pomník zakladatele Sokola Miroslava Tyrše, busta matky Karla Havlíčka Borovského a busta Bedřicha Smetany, který ve městě navštěvoval gymnázium. Dominantou parku je kostel Nejsvětější Trojice. Podle pověsti byl postaven na místě, kde v bývalé děkan-ské zahradě vyrostl tulipán se třemi květy, které symbolizovaly Nejsvětější Trojici.

■ Havlíčkova Borová

PAMÁTNÍK KARLA HAVLÍČKA BOROVSKÉHO

Expozice připomínající život a dílo spisovatele a novináře Karla Havlíčka Borovského (1821 – 1856) je umístěna v jeho rodném domě, prohlášeném národní kulturní památkou. Obsahuje Havlíčkovy spisy a dokumenty a literaturu o autorovi. Mramorovou bustu a pamětní desku zhotovil v roce 1931 sochař Ladislav Šaloun u příležitosti otevření památníku. Na místním náměstí stojí Havlíčkův pomník od sochaře J. Strachovského z roku 1901.

KONTAKT: Památník Karla Havlíčka Borovského, Havlíčkova 163, 582 23 Havlíčkova Borová, tel. 569 642 123, e-mail: knihovna.borova@worldonline.cz, www.havlickovaborova.cz

■ Chlum

ZŘÍCENINA HRADU

Zřícenina se nachází na okraji obce Chlum asi 3 km severozápadně od Leštiny u Světlé. Hrad byl založen Slavaty z Chlumu ve 13. století, zničen byl za třicetileté války. Z hradu jsou dochovány zbytky zdva paláce a rozsáhlé klenuté sklepení. Vlastní hrad je obehnan příkopem a valem.

■ Chotěboř

MĚSTSKÉ MUZEUM

Raně barokní zámek italského typu dal postavit hrabě Vilém Leopold Kinský na počátku 18. století na místě gotické tvrze. Zámek byl upravován v 19. století a po požáru roku 1927. Je obklopen patnáctihektarovým anglickým parkem v chráněném údolí řeky Doubravy. Zámek je ve vlastnictví rodiny Dobrzenských, která zde sídlila od roku 1836. Muzejní sbírky jsou umístěny v barokním sále a pěti bývalých hostinských pokojích. Dokumentují historický vývoj města, bohatě zastoupena je sbírka výtvarného umění, historických zbraní a sakrálního umění. Představenej jsou významné osobnosti města a zařízení městského salónu z první třetiny minulého století. Součástí prohlídky je zámecká kaple Nejsvětější Trojice ze začátku 18. století, pozoruhodná bohatou štukovou výzdobou stropu a stěn

KONTAKT: Centrum kultury a sportu Chotěboř, Městské muzeum, Riegrova 1, 583 01 Chotěboř, tel. 569 623 293, e-mail: muzeum.chotebor@email.cz, www.cekus.eu/muzeum

■ Chřenovice

ZŘÍCENINA HRADU

Nachází se na skalnatém ostrohu nad soutokem řek Jestřebnice a Sázavy, severozápadně od Ledče nad Sázavou. Hrad byl založen koncem 13. století, několikrát vystřídal majitele a v roce 1545 je již uváděn jako pustý. Dochovala se 19 metrů vysoká válcová věž se silnými zdmi z lomového kamene. V okolním terénu lze vysledovat systém opevnění hradu. V roce 1904 byla ve zříceninách nalezena nádoba s pražskými groši z doby Václava IV.

■ Krucemburk

PAMĚTNÍ SÍŇ JANA ZRZAVÉHO

Pamětní síň přibližuje dílo a život akademického malíře Jana Zrzavého (1890 – 1977) bohatou obrazovou dokumentací včetně reprodukcí některých významných malířových děl. Rodák z neda-

léké Okrouhlice zdejší prostředí velmi miloval, od dětství sem jezdil na prázdniny k prarodičům, Krucemburk označoval jako „městečko do kopečka“. Jeho přáním bylo zůstat v obci navždy, pod okny kostela na místním hřbitově je proto pochován.

KONTAKT: Infocentrum a pamětní síň Jana Zrzavého, Náměstí Jana Zrzavého 13, 582 66 Krucemburk, tel. 569 697 320, e-mail: ic@krucemburk.cz, www.krucemburk.cz

■ Ledeč nad Sázavou

HRAD – MĚSTSKÉ MUZEUM

Hrad z první poloviny 13. století byl postupně přestavěn renesančně, barokně a naposledy po požáru roku 1879. Zachovalo se množství stavebně architektonických prvků – válcová věž, renesanční lodžie, dvě brány. Muzeum se nachází v přízemí Malého paláce na horním nádvoří hradu. Expozice je ojedinělá způsobem instalace, který je ukázkou způsobu muzejní prezentace ve 30. letech 20. století. Exponáty přibližují historii města, vystaveny jsou výrobky a nářadí zdejších řemeslníků, cechovní památky, bohatá je numismatická sbírka a sbírka obrazů. Sběrka zbraní je umístěna v sále s unikátní sgrafitovou výzdobou stropu. V galerii muzea lze shlédnout během roku krátkodobé výstavy obrazů a fotografií. V areálu hradu se v letních měsících konají příležitostná vystoupení šermířů, divadelníků a hudebníků.

KONTAKT: Hrad Ledeč nad Sázavou s. r. o., Městské muzeum, 584 01 Ledeč nad Sázavou, tel. 731 612 457, e-mail: ic@ledecns.cz, www.ledecns.cz

SYNAGOGA

Synagoga stojí nedaleko Husova náměstí v ulici Na Potoce. Byla postavena v roce 1739 náhradou za požárem zničenou starou synagogu, která byla ve městě od roku 1606. V 19. století byla upravena klasicistně. V interiéru se zachovaly klenby, štukatérská výzdoba a ženská galerie. Po válce sloužila synagoga jako skladiště, v roce 1991 byly prohlášena za kulturní památku. Po náročné rekonstrukci byla synagoga otevřena v roce 2000 a je v současné době využívána pro koncertní a výstavní účely. Otevřeno během výstav či koncertů, pro skupiny prohlídka na vyžádání.

KONTAKT: Informační centrum, Husovo náměstí 60, 584 01 Ledeč nad Sázavou, tel. 569 721 471, e-mail: ic@ledecns.cz, www.ledecns.cz

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov se nachází v západní části města, v sousedství nového hřbitova. Pochováno je tu na tisíc občanů židovského vyznání ze širokého okolí. Byl založen roku 1601 a patří mezi nejstarší v Čechách. Nejstarší náhrobek je datován rokem 1679. Hřbitov se v posledních letech průběžně opravuje, v roce 2003 byly objeveny náhrobky prarodičů Gustava Mahlera. Hřbitov je přístupný každý den, kromě soboty.

■ Lipnice nad Sázavou

HRAD

Jeden z nejmohutnějších českých hradů byl na počátku 14. století vybudován na protáhlém vrcholu skalnatého hřebene. Počátkem 16. století byl přestavěn pozdně goticky a později renesančně upraven. Hradní kaple sv. Vavřince byla barokně upravena ke konci 17. století. Po požáru v roce 1869 hrad zpustl, v první polovině 20. století byl částečně zrekonstruován. Z hradeb je vyhlídka

do vzdálenosti až 70 km. Prohlídkový okruh zahrnuje zbrojnici, archeologickou expozici se souborem gotických kamenných kachlů, kapli sv. Vavřince, hodovní síň Jindřicha z Lipé a rozsáhlá sklepení s původní středověkou studnou. V létě ožívá nádvoří vystoupeními divadelníků, šermířů a hudebníků.

KONTAKT: Státní hrad Lipnice, 582 32 Lipnice nad Sázavou, tel. 569 486 189, e-mail: lipnice@telc.npu.cz; www.hrad-lipnice.cz

PAMÁTNÍK JAROSLAVA HAŠKA

Humoristu a satirika Jaroslava Haška (1883 – 1923) přivedl do Lipnice nad Sázavou v roce 1921 jeho přítel, akademický malíř Jaroslav Panuška. Expozice je umístěna v domku v podhradí, v němž Hašek prožil poslední léta života a kde napsal své nejslavnější dílo *Osudy dobrého vojáka Švejka*. Expozice zaměřená na autorův zdejší pobyt a tvorbu obsahuje novinové výstřižky, knihy i autorovy osobní věci. Haška připomíná také nedaleký hostinec „U české koruny“,

jehož rekonstrukci zrealizoval spisovatelův vnuk Richard Hašek. Nedaleko hostince byla při příležitosti 125. výročí spisovatelova narození odhalena socha od Josefa Malejovského. Na místním starém hřbitově je Jaroslav Hašek pochován.

KONTAKT: Památník Jaroslava Haška, 582 32 Lipnice nad Sázavou 185, tel. 569 486 105, mimo sezónu lze návštěvu dohodnout na tel. 603 528 261 nebo s Obecním úřadem Lipnice nad Sázavou, tel. 569 486 139, e-mail: obec@lipnicens.cz, www.lipnicens.cz

ZAJÍMAVOST

V přírodním areálu lomů nedaleko Lipnice nad Sázavou jsou do žulové skály vytesány tři zajímavé reliéfy, které s nadsázkou představují způsoby monitorování lidské činnosti – Bretschneiderovo ucho, nazvané podle tajného policisty z Haškova románu o dobrém vojáku Švejkovi, Ústa pravdy, volně inspirovaná reliéfem Bocca della Verità v jednom z kostelů v Římě a Zlaté oči inspirované ideou vševidoucího božího oka. Vznik Národního památníku odposlechu inicioval sochař Radomír Dvořák a realizoval ho s šesticí svých studentů-kamenosochařů. Patronem celého projektu je vnuk Jaroslava Haška Richard.

Více informací na <http://ucho.hyperlinx.cz>

Melechov

ZŘÍCENINA HRADU

Pozůstatky středověké tvrze je možné nalézt mezi stromy na západním úpatí vrchu Melechova (709 m n.m.) nad obcí Kouty. Byla vystavěna pravděpodobně na počátku 15. století za účelem ochrany zemské stezky vedoucí z Rakouska do Kutné Hory. Hrad měl čtverhranné obytné stavení a nevelký příkop. V polovině 16. století byl opuštěn a zpuštěl. Zdivo věžové stavby se částečně zachovalo.

Pohled'

SKANZEN MICHALŮV STATEK

Michalův statek přibližuje návštěvníkům život, práci a zvyky středního rolníka v období po skončení třicetileté války až do zrušení roboty v roce 1848. Rod Michalů vlastnil tento statek od roku 1591. Ke zhlédnutí je obytná světnice s pecí a jednoduchým vybavením, komora, černá kuchyně, sýpka, přístřešky pro vozy a nářadí, stodola s mlatem a tzv. vejminek. Atmosféru skanzenu dotváří přítomnost domácích zvířat.

KONTAKT: Skanzen Michalův statek – Selské muzeum v Pohledí, Pohled' 16, 582 91 Světlá nad Sázavou, tel: 569 452 532, 776 771 203, e-mail: JindrichzPohledí@seznam.cz, www.michaluv-statek.estranky.cz

Přibyslav

HASIČSKÉ MUZEUM

Muzeum je umístěno v zámku, který vybudoval Zachariáš z Hradce na místě zpuštělého hospodářského dvora. V 18. století byl zámek rozšířen, později klasicistně upraven. V nádvoří se zachoval renesanční arkádový ochoz tvořený sloupořadím toskánského typu. Expozice seznamuje s historickou i současnou hasičskou technikou, nejstaršími způsoby hašení, vývojem hasičských stejnokrojů a moderními protipožárními zabezpečovacími systémy. Kromě sbírkové a odborné knihovny je na zámku slavnostní a přednáškový sál a několik učeben.

KONTAKT: Centrum hasičského hnutí, Hasičské muzeum, Husova 300, 582 22 Přibyslav, tel. 569 430 050, 569 430 046, e-mail: patek@chh.cz, www.chh.cz

MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum je umístěno v historickém měšťanském tzv. Kurfürstově domě. První zmínky o něm pocházejí z poloviny 17. století, název je odvozen od pozdějšího majitele Jana Kurfürsta, který dům vlastnil od roku 1901. V muzeu se nacházejí památky na významné rodáky, národopisná expozice, připomenuta je historie středověkého hornictví a kulturních spolků, expozice Babiččina jízba je ukázkou venkovského bydlení 19. století.

Kontakt: Kulturní zařízení města Přibyslav, Městské muzeum, Bechyňovo náměstí 45, 588 22 Přibyslav, tel. 569 484 361, e-mail: ic@pribyslav.cz, www.kzmpribyslav.estranky.cz

STŘEDOVĚKÁ ŠTOLA

Na úpatí skalnatých srázů nad řekou Sázavou, v lokalitě pod místní farou, je zachovaná štola v délce 90 metrů. Pochází z doby, kdy se v okolí města dobývala stříbrná a později železná ruda. Podle legendy sloužila možná i jako úniková chodba ze středověkého města. Prohlídky pro odbornou veřejnost lze předem domluvit na městském úřadu s místostarostou města.

KONTAKT: Městský úřad Přibyslav, Bechyňovo náměstí 1, 582 22 Přibyslav, tel.: 569 430 033, e-mail: omesm@pribyslav.cz, www.pribyslav.cz

ŽIŽKOVA MOHYLA

Památník u Přibyslavi poblíž obce Žižkovo pole byl postaven v roce 1874 stavitelem Josefem Šupichem podle návrhu architekta Antonína Wiehla na popud přibyslavského rodáka Jana Otty. Téměř patnáctimetrový monument připomíná místo, kde údajně v říjnu roku 1424 zemřel husitský vojevůdce Jan Žižka z Trocnova, který v té době táhl v čele svých vojsk proti katolické šlechtě na Moravu. Čtvercovou základnu tvoří kamenné kvádry z historicky památných míst, označené pamětními deskami vlasteneckých spolků. Na válci mohyly jsou uvedena místa vítězných žižkových bitev, kalich na vrcholu je vysoký 150 centimetrů. Mohyla je obklopena parkem a je od ní překrásný výhled na vrch Melechov a hrad Lipnici nad Sázavou.

ZAJÍMAVOST

V parku přibyslavského zámku stojí jezdecká socha Jana Žižky od Bohumila Kafky. Sochař navrhl v roce 1931 sochu pro Žižkův pomník v Praze na Vítkově. Přibyslavská jezdecká socha Jana Žižky vznikla jako menší zkušební odlitek v roce 1935, výška sochy je 290 cm. Socha na Vítkově je vysoká 9 metrů.

TIP

NAUČNÁ STEZKA ROMANA PODRÁZSKÉHO

Osmikilometrová stezka s dvanácti zastávkami přibližuje přírodní, kulturní i historické bohatství města a okolí. Na území města představuje stavební památky, sochařskou práci akademického sochaře Romana Podrázského, zdejšího rodáka, v městském parku seznamuje s druhy ptáků, kteří v něm žijí.

■ Ronov nad Sázavou

ZŘÍCENINA HRADU

Pozůstatky středověkého hradu 4 km východně od Přibyslavi stojí na skalnatém ostrohu a obtéká ho Losenický potok. Poprvé je připomínán roku 1329. Byl založen k ochraně cesty vedoucí údolím řeky Sázavy od Žďáru nad Sázavou k Německému (Havlíčkovu) Brodu. Název hradu je odvozen od erbu zakladatelů – dvou zkřížených ostrvů (sukovitých kmenů s pahýly po osekání větvích), německy nazývaných Rone. Ronov byl zrušen za husitských válek, byl posledním hradem,

kteří roku 1424 dobyl Jan Žižka z Trocnova. Do dnešní doby se zachovalo torzo věže a zbytky zdí. Zřícenina se nachází uprostřed rozsáhlé obory, která je soukromým pozemkem. Pro návštěvníky je volně přístupná, vstup je ale povolen pouze po značené cestě.

MOST

Významnou technickou památkou obce je kamenný most přes řeku Sázavu, téměř 40 metrů dlouhý, se třemi nestejně velkými

oblouky. Dva pilíře mostu jsou zahrocené a plní tak funkci ledolamů. Most je široký jen tři a půl metru, přes své stáří je v dobrém technickém stavu a stále slouží dopravě. Most patří mezi deset nejstarších dochovaných mostů v Čechách. Pochází ze 16. století, ale místní legendy ho spojují s Janem Žižkou. Údajně přes něj přešel se svými vojsky v roce 1424 při obléhání Přibyslavi.

■ Ronovec

ZŘÍCENINA HRADU

Zbytky hradu Ronovce se nacházejí jihovýchodně od obce Dolní Krupé v zalesněném terénu nad levým břehem Břevnického potoka. Hrad pod jménem Sommerburg (Letní hrad) založil Smil z Lichtenburka před polovinou 13. století, o sto let později je již nazýván Ronovec. Vystřídal řadu majitelů, za husitských válek už nebyl obdlen a velmi rychle chátral. K zániku Ronovce přispěly v 18. a 19. století také nešetrné pokusy o objevení legendami doprovázeného hradního pokladu.

■ Světlá nad Sázavou

STŘEDOVĚKÉ PODZEMÍ

Podzemní chodby mají celkovou délku 200 metrů a o jejich prvotním účelu nehovoří žádné písemné prameny. Pravděpodobně se jedná o postupně rozšiřovaný systém sklepních prostor, které sloužily pro uložení zásob a výrobků řemeslníků. Část chodeb vznikla při pokusech o těžbu rud. Podle lidových pověstí byly spojeny s dalšími podzemními prostory historického města, pokračovaly pod řekou Sázavou k zámku a vedly až k hradu Lipnice nad Sázavou. Podrobný průzkum však tyto legendy nepotvrdil. Podzemní chodby přestaly být využívány koncem 19. století a téměř upadly v zapomnění. Až v letech 1999 – 2002 skupina místních nadšenců systém chodeb vyčistila, aby mohly být zpřístupněny návštěvníkům. Průvodcovskou službu zajišťuje informační centrum.

KONTAKT: Turistické informační centrum, nám. Trčků z Lípy 16, 582 91 Světlá nad Sázavou, tel. 569 496 676, e-mail: info@svetlans.cz, www.svetlans.cz

PAMĚTNÍ SÍŇ MUZEUM SVĚTELKA

Původní gotická tvrz byla přestavěna na renesanční zámek, který byl několikrát upravován. Z empírové přestavby se dochoval štukový strop s pestrou erbovní výzdobou v rytířském sále. V areálu světelského zámku sídlí střední škola a ve východním křídle je umístěna expozice, která seznamuje s dějinami města a nejvýznamnějšími osobnostmi Světelska. Stálou expozici doplňují krátkodobé výstavy.

KONTAKT: Vlastivědný spolek Světelsko, nám. Trčků z Lípy 18, 582 91 Světlá nad Sázavou, tel. 737 500 551

HŘBITOV Z NAPOLEONSKÝCH VÁLEK

Za francouzsko-rakouské války byla v roce 1809 ve světelském zámku zřízena vojenská nemocnice, která pečovala o zraněné a nemocné obou válčících stran. Ti, kteří podlehlí válečným útrapám, byli pohřbíváni u obce Dolní Březinky do společných šachet na tehdejší pastvině. Po zrušení nemocnice v roce 1814 zůstalo celé pohřebiště neoznačené. Údajně na něm bylo pochováno téměř 1200 vojáků. V roce 1841 dal majitel panství starohrabě Jan ze Salm-Reifferscheidtu na pohřebišti postavit žulový obelisk, lípy byly vysázeny obcí o osmdesát let později.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Starý židovský hřbitov býval od roku 1742 na předměstí na levém břehu řeky Sázavy. Nový hřbitov byl vybudován vedle katolického hřbitova a pohřbívání se na něm začalo v roce 1887. Zatímco původní hřbitov byl za nacistické okupace zcela zničen a zanikl, nový hřbitov je od roku 1996 udržovanou kulturní památkou. Podél hřbitovní zdi jsou umístěny zachráněné deskové náhrobky z Uhlířských Janovic.

■ Stříbrné Hory

KAMENNÝ MOST

Na zaniklé cestě z Německého (Havlíčкова) Brodu do Přibyslavi, která byla důležitou odbočkou z Haberské stezky, se dochoval klenutý kamenný most přes Borovský potok, jehož vznik lze datovat do 15. století. Rozpětí mostního oblouku je 5,4 m.

■ Štoky

PAMÁTNÍK BITVY NAPOLEONSKÝCH VÁLEK

V okolí obce došlo 2. – 5. prosince 1805 k bojům mezi bavorskou divizí I. francouzského armádního sboru maršála Bernadotta a českým sborem rakouského arcivévody Ferdinanda. Obě armády mířily ke Slavkovu a zpozdily se. Napoleonská vojska zde byla poražena a ztráty na obou stranách dosáhly 1600 vojáků. Na bojišti byl roku 2000 postaven památník, připomínající památku padlých obou mocností. Stojí při silnici směrem na Jihlavu.

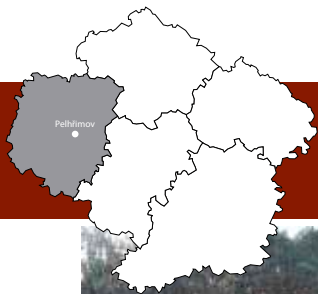
■ Věžnice

KAMENNÝ MOST

Nedaleko od soutoku Zlatého potoka a Šlapanky se nachází starobylý gotický kamenný most, který je zřejmě posledním svědkem tzv. Moravské stezky. Vedla z Prahy do Brna a v těchto místech se napojovala na stezku Haberskou, spojující Prahu s Jihlavou a Vídní.

V blízkosti mostu se nachází budova bývalého mlýna, zvaného Lutrián. Patřil k panství Žejdiců ze Schönfeldu, hlásících se k luteránské církvi. Po konfiskaci katolickou vrchností po bitvě na Bílé hoře byl i nadále nazýván luterským a ve zkomolené podobě mu tento název zůstal dodnes.

PELHŘIMOVSKO

■ Černovice

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov byl založen počátkem 17. století, v roce 1785 byl rozšířen a obezděn. Na cestě ke hřbitovu je netypický Památník židovským obětem holocaustu, navržený sochařem Michaelem Demimem. Podél cesty je umístěno 53 kamenů – 43 kamenů na levé straně nese jména obětí holocaustu, 10 kamenů vpravo připomíná obyvatele, kteří útrapy koncentračních táborů přežili. V opravené márnici židovského hřbitova je umístěna expozice fotografií a materiálů dokumentujících židovské dějiny Černovic.

Expozici je možné navštívit po dohodě s panem Alfredem Tellerem, tel. 565 492 057, 776 631 248.

■ Dvořiště u Obrataně

MUZEUM IZOLÁTORŮ A BLESKOJISTEK

Soukromou sbírku tvoří téměř 5000 ks izolátorů z nejrůznějších materiálů (porcelán, sklo, umělá hmota, guma, dřevo) a 660 bleskojistek. Součástí sbírky jsou také historické rozvaděče od Františka Křížíka a kolekce hlavic hromosvodů. Nacházejí se zde exponáty z USA, Austrálie, Číny, Brazílie, Ruska a Kanady. Najdeme zde izolátory od velikosti jednoho centimetru až po čtyřmetrové kusy vážící 1200 kg. Nejstarší exponát pochází z roku 1874, smutnou historii připomíná izolátor, na němž byl instalován elektrický drát střežící vězně koncentračního tábora v Osvětimi. Prohlídka je možná po předchozí dohodě s majitelem.

KONTAKT: František Daněk, Dvořiště 14, 394 12 Obrataň, tel. 603 261 369, e-mail: fdanek@volny.cz

■ Humpolec

MUZEUM DR. ALEŠE HRDLIČKY

Muzejní sbírky jsou umístěny od roku 1933 v budově bývalé školy, postavené v roce 1851. Muzeum nese jméno světově uznávaného antropologa Aleše Hrdličky, jehož dílu je věnována jedna z muzejních expozic. A. Hrdlička se mj. věnoval výzkumu indiánských kmenů, v indiánské expozici jsou k vidění indiáni v životní velikosti, indiánský stan, masky, hračky, hudební nástroje a další předměty, které patří k životu v indiánské vesnici. Antropologická expozice seznamuje s nejnovějšími hypotézami o vzniku života na Zemi, pozornost je věnována vývoji člověka. Národopisné sbírky přibližují Humpolecko 19. století, v expozici věnované životu a dílu Gustava Mahlera je možné vyslechnout nahrávky jeho hudby. Expozice s cca 80 loutkami, věnovaná historii loutkářství na Humpolecku, potěší především nejmenší návštěvníky. V přízemí budovy je instalována rozsáhlá mineralogická sbírka. Pro výtvarné výstavy slouží výstavní síně na Horním a Dolním náměstí.

KONTAKT: Muzeum Dr. Aleše Hrdličky, Horní náměstí 273, 396 01 Humpolec, tel. 565 532 115, fax: 565 532 479, e-mail: muzeum@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz

HLINÍKÁRIUM A PAMĚTNÍ KÁMEN VĚNOVANÝ HLINÍKOVÍ

V městském parku Stromovka je umístěn pamětní kámen s nápisem: „Svému nejslavnějšímu přistěhovalci Hliníkovi vděční spoluobčané“. Kdo by neznal onu slavnou větu „Hliník se odstěhoval do Humpolce“ z filmu Marečku, podejte mi pero!. Smyšlená postava proslavila město natolik, že zde člověku, kterého nikdy nikdo neviděl a přesto ho téměř všichni znají, odhalili pamětní desku. Začali se k ní sjíždět návštěvníci a to inspirovalo humpolecké kulturní středisko k otevření recesistického muzea. V HLINÍKÁRIU je možné shlédnout sestřih nejtípnějších scének ze slavného filmu, prohlédnout si rekvizity z jeho natáčení nebo více než 600 pohlednic, zaslaných v rámci akce „Pošli pohled Hliníkovi“.

KONTAKT: Městské kulturní a informační centrum, Havlíčkovo náměstí 91, 396 01 Humpolec, tel. 565 532 479, email: mekis@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Nachází se za městem Humpolec, v areálu dnešního lesoparku pod hradem Orlíkem. Byl založen na počátku 18. století a později dvakrát terasovitě rozšířen. U vchodu se nachází „bejtštube“, obřadní místnost, kde byl zesnulý před pohřbem rituálně očištěn. Na hřbitově je asi tisíc náhrobních kamenů, převážně barokního a klasicistního stylu, z nichž mnohé jsou umělecky velice cenné. Hřbitov sloužil i pro Židy z širokého okolí, je zde pochováno několik příbuzných hudebního skladatele Gustava Mahlera a spisovatele Franze Kafky.

VĚŽ KOSTELA SV. MIKULÁŠE – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Kostelní věž je vysoká 53 metrů, dnešní podobu získala při rekonstrukci kostela na konci 19. století. Cesta na ochoz vede po 111 schodech do výšky 26 metrů. Vede kolem dvou zvonů a závaží věžních hodin. V mezipatrech je umístěna expozice o historii města i kostela.

KONTAKT: Městské kulturní a informační centrum, Havlíčkovo náměstí 91, 396 01 Humpolec, tel. 565 532 479, e-mail: mekis@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz

ZAJÍMAVOST

NAUČNÁ STEZKA PO STOPÁCH HISTORIE

Pětikilometrová stezka s deseti zastávkami seznamuje návštěvníky prostřednictvím nejvýznamnějších stavebních památek s historií města: kostel sv. Mikuláše byl založen v polovině 13. století, základní kámen prvního tolerančního kostela v Čechách byl položen 18. 5. 1785, pamětní deska na budově spořitelny připomíná projev K. H. Borovského přednesený z jejích oken v roce 1848, na stavbě budovy dnešní knihovny se podílel architekt Josef Zitek v době, kdy pracoval na projektu Národního divadla, socha T. G. Masaryka z dílny Vincence Makovského z roku 1937 byla v historii třikrát odstraněna, radnici ozdobil svými sochami František Fiala, protagonista pražského kabaretu Červená sedma, známý pod jménem Ferenc Futurista, funkcionalistický Gočárovův dům byl postaven roku 1934.

Kontakt: Městské kulturní a informační centrum, Havlíčkovo náměstí 91, 396 01 Humpolec, tel. 565 532 479, 565 532 479, email: mekis@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz

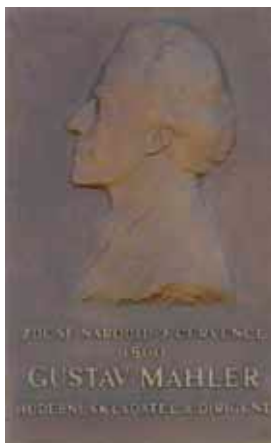
TIP

NAUČNÁ STEZKA BŘEZINA

Desetikilometrová trasa seznamuje s přírodními zajímavostmi nejbližšího okolí města – staletými stromy, živcovými lomy, pozůstatky po dolování zlata. Zastávkami na trase je také židovský hřbitov a zřícenina hradu Orlík (viz samostatné heslo).

■ Kaliště

RODNÝ DŮM GUSTAVA MAHLERA

Původně zájezdní hostinec, v němž se světoznámý dirigent a hudební skladatel Gustav Mahler (1860 – 1911) narodil, byl koncem devadesátých let minulého století rekonstruován. Dobová restaurace je doplněna nově vybudovaným hudebním sálem, v němž se konají koncerty a mezinárodní mistrovské kursy zpěvu, klavíru a interpretace soudobé hudby. K dispozici jsou upomínkové předměty, brožury s rodokmenem a výstava českých reálií v životě Gustava Mahlera. Návštěvu expoziční části je nutné předem objednat.

KONTAKT: Penzion Mahler, 394 51 Kaliště u Humpolce 9, tel. 565 546 528, 777 868 239, e-mail: info@mahler-penzion.cz, www.mahler-penzion.cz

■ Kámen

HRAD

Původně gotický hrad, barokně přestavěný, byl v 19. století upraven v duchu romantické gotiky. V expozicích jsou představeny dějiny hradu a umístěna expozice unikátních historických motocyklů z přelomu 19. a 20. století. K nejcennějším patří např. motocykl Laurin a Klement z roku 1898. Expozice nábytku a doplňků přibližuje atmosféru života na hradě ve druhé polovině 19. století. Hrad je obklopen krajinářsky upraveným parkem, jehož dominantou je rozsáhlé alpinum. V průběhu roku jsou pořádány sezónní výstavy, v rytířském sále se konají koncerty, společenská setkání a svatební obřady.

Kontakt: Hrad Kámen, 394 13 Kámen u Pacova 1, tel. 565 426 609, 736 731 958, e-mail: hrad.kamen@quick.cz, www.hradkamen.pacov.info

■ Kamenice nad Lipou

ZÁMEK

Pozdně klasicistní zámek vznikl přestavbami gotického hradu. V 16. století byl hrad rozšířen a vybudována dvě patra arkád, věž nad branou byla dostavěna v roce 1744. Zásadní klasicistní přestavba byla realizována před polovinou 19. století. Od roku 1946 do 1998 sloužil zámek jako dětská ozdravovna. Poté přešel pod správu Uměleckoprůmyslového muzea Praha a prošel kompletní rekonstrukcí. Při ní byly na nádvoří odkryty zbytky zdíva původního hradu a objeven rozlehlý renesanční sál ve východním křídle zámku. V zámku je možné shlédnout expozici uměleckého kovářství od středověkého kování pokladnic, přes barokní tepané mříže až po práce současných autorů. Ze sbírek UPM jsou dále vystaveny dětské hračky z období

od konce 19. století a dokumenty seznamující se stavebním vývojem objektu. V jižním křídle zámku sídlí Městské muzeum s expozicí Muzeum všemi smysly, věnovanou historii města.

KONTAKTY: Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Zámek Kamenice nad Lipou, Nám. Čsl. armády 1, 394 70 Kamenice nad Lipou, tel. 565 432 667, e-mail: zamek.kamenice@upm.cz, www.upm.cz
Městské muzeum Kamenice nad Lipou, Náměstí Čsl. armády 1, 394 70 Kamenice nad Lipou, tel.: 565 434 168, e-mail: muzeum@kamenicenl.cz, www.kamenicenl.cz, www.muzeumvsemismsly.cz

PAMÁTNÁ KAMENICKÁ LÍPA

V zámeckém parku se nachází památná lípa, podle níž dostalo město přídomek „nad Lipou“. Podle legendy byla zasazena v roce 1248, obvod kmene u země měří 6 metrů, dvě přízemní větve dosahují rozpětí 36 metrů. Koruna stromu byla sražena bleskem v roce 1824. Lípa měla údajně 19 vodorovných větví, na které majitelé zámku umístili taneční parket. V rámci oslav 750. výročí založení města byla v roce 1998 v zámecké zahradě vysazena její lípa – dcera.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Památkou na židovské osídlení je hřbitov založený v roce 1803. Nachází se cca 1,5 km od města směrem k obci Antonka a nabízí se od něj krásný pohled do okolní krajiny. V letech 1991 – 1993 byl hřbitov za finanční pomoci Židovské náboženské obce v Praze restaurován, v květnu 1996 sem byla umístěna pamětní deska zdejším obětem holocaustu. Na hřbitově je řada empírových náhrobků z první poloviny 19. století.

ÚZKOKOLEJNÁ ŽELEZNIČNÍ TRATĚ

Technickou zajímavostí je lokální trať s rozchodem 760 mm, zajišťující pravidelný provoz na trati Jindřichův Hradec – Obrataň. První jízda se uskutečnila 23. 11. 1906. V letních měsících nabízí řadu možností na výlety romantickou krajinou, při příležitostných akcích je vlaková souprava tažena historickou parní lokomotivou. Zajímavostí je používání klasických Edmandsonových kartonových jízdének, které dodává vlastní tiskárna na zdejších nádražích.

Aktuální informace na www.jhmd.cz.

TIP

Kamenický zámek je východištěm tříkilometrové Naučné stezky Vítězslava Nováka. Na dvanácti zastávkách seznamuje s přírodou nejbližšího okolí města, zastavení u myslivny Johanka je věnované dílu Vítězslava Nováka a jeho vazbám k městu.

■ Křemešník

Vznik poutního místa na vrchu Křemešniku (765 m n.m.) je spojen s periodickým pramenem slabě radioaktivní vody, která protéká stříbrnosnými rudami. První dřevěnou kapli nechal podle pověsti postavit v roce 1555 jeden pelhřimovský měšťan na důkaz vděku za svou záchranu po pádu do stříbrného dolu. O sto let později byla postavena kaple zděná. Ta dnes tvoří sakristii barokního poutního kostela Nejsvětější Trojice z první poloviny 17. století. Kostel je doplněn ambity s kaplemi, vyzdobenými plastikami Františka Bílka. V Kapli mrtvých jsou jména obětí z obou světových válek a uloženy tělesné pozůstatky poustevníka, který žil v podzemní jes-

kyni vedle kapličky se zázračným pramenem. Cestu na vrchol Křemešniku (768 m n.m.) lemují čtrnáct zastavení Křížové cesty. Poslední zastavení tvoří přírodní dutina ve skále, do níž je vloženo Kristovo tělo. Zajímavostí je tzv. Větrný zámek nedaleko poutního kostela. Vystavět ho nechal v roce 1932 český medailér Josef Šejnost podle plánů Kamila Hilberta, posledního stavitele pražského Svatovítského chrámu. Více informací na www.pelhrimovsko.cz

TIP

NAUČNÁ STEZKA KŘEMEŠNÍK A ROZHLEDNA PÍPALKKA

Přírodní rezervaci i poutním areálem vede tříkilometrová stezka s deseti zastávkami. Informační tabule seznamují s přírodními a kulturními hodnotami Křemešniku. Na trase je Větrný zámek, kaplička Nejsvětější Trojice, Zázračná studánka, poustevna a Křížová cesta (<http://mravenec.euweb.cz/kremesnik>). Rozhledna Pípalka je vysoká 52 metrů a na vyhlídkovou plošinu vede 205 schodů. Je na ní k dispozici silný dalekohled, orientaci v okolní krajině usnadňují popisy na podlaže.

V letních měsících otevřena o víkendech, v jiné dny po dohodě (e-mail: jan.hana@atlas.cz, http://mujweb.atlas.cz/Zabava/pipalka/index_noflash.htm).

■ Lukavec

PAMÁTNÍK ANTONÍNA SOVY

Památník je umístěn v pětihranném dvouposchoďovém altánu, vybudovaném v 18. století v zámeckém areálu. Po rozsáhlém požáru města v něm básníkova rodina v roce 1866 krátce bydlela. Během studií tu mladý Sova trávil prázdniny a často se sem vracel i v dospělosti. Zdejší prostředí bylo inspirací pro jeho přírodní a milostnou lyriku. Prohlídku klasicistní stavby lze dohodnout na tel. 605 436 304.

■ Metánov

KABINET PROFESOVA HRONA

Jakub Hron (1840 – 1921), lingvista, filozof, astronom, fyzik a básník je známý zejména svými svéráznými vynálezy. V době, kdy studoval medicínu rozpracoval např. narkózu hudbou a vymyslel pitevni dmuchadlo. Vynalézal i poté, co se ve svých 70 letech vrátil do rodného Metánova, věnoval se vědeckému bádání a vydal řadu odborných publikací. Vymyslel třeba klobouk, který měl systémem uzavěr rušit vliv atmosférického tlaku na mozek. Největší proslulostí dosáhl jeho dvanáctistěnný nepřevrhnutelný kalamář – buňát nezkotitelný. V roce 1892 na něj J. Hron získal patent a skutečně se vyráběl. Jeden si jako kuriozitu koupil Karel Čapek. Funkčnost legendárního buňátu mohou návštěvníci vyzkoušet v expozici, umístěné v budově bývalé školy. Návštěvu je nutné si předem dohodnout se správcem muzea, tel. 565 437 145.

Kontakt: Osvětový spolek Jakuba Hrona, Kabinet profesora Hrona, Metánov, 394 63 Častov, www.osjh.cz/muzeum.

■ Nová Cerekev

SYNAGOGA

Bývalá židovská čtvrť se nachází v severní části městečka, Židé zde žili od první poloviny 16. století. Synagoga byla postavena v roce 1855 v romanticko – pseudomaurském slohu a je jediná zachovalá

svého druhu ve střední Evropě. Vyznačuje se dvěma mohutnými hranolovými věžemi v západním průčelí, zdobené pevnostními motivy cimbuří a falešných střílen. Od konce devadesátých let minulého století se synagoga průběžně opravuje, má výbornou akustiku a pořádají se v ní koncerty.

Památkou na židovské osídlení jsou také dva hřbitovy s cennými náhrobky. Prohlídku synagogy a hřbitovů s výkladem lze domluvit s Mgr. Hodíkovou na tel. 565 394 593, 607 231 986.

■ Orlík

ZŘÍCENINA HRADU

Hrad byl vybudován na konci 14. století. Zachovala se z něj mohutná hranolová věž a vstupní brána, které chránily hrad z nejnáze přístupné severní strany a zbytky obytného paláce, který přiléhá k hradbám. Na začátku 16. století prošel hrad radikální přestavbou, opevnění bylo doplněno baštami, změněna byla dispozice obytných budov a hrad byl poprvé uveden jako Orlík. Přestavba však nikdy zcela dokončena a ve třicátých letech 17. století byl hrad opuštěn. V bývalé hradní kuchyni byla objevena a zrekonstruována chlebová pec. Návštěvníci letních středověkých slavností, kdy hrad ožívá šermíři, hudebníky a divadelníky, v ní mohou vyzkoušet pečení chlebových placek. Výklad průvodce pro skupiny zajistí na vyžádání provozovatel. Kolem hradu prochází naučná stezka.

KONTAKT: Castrum, o.p.s., Hradská 818, 396 01 Humpolec, tel. 723 735 062, 724 937 647, e-mail: info@hrad-orlik.cz, castrum@seznam.cz, www.hrad-orlik.cz

■ Pacov

MĚSTSKÉ MUZEUM ANTONÍNA SOVY

Muzeum je umístěno v jednopatrovém památkově chráněném měšťanském domě z 18. století. Muzejní sbírky dokumentují historii Pacovska, jedna expozice je věnována životu a dílu Antonína Sovy, který se v Pacově v roce 1864 narodil, vyhledávaná je také Malířská síň Jana a Hany Autengruberových. Součástí historické expozice jsou dokumenty, vztahující se k prvním mezinárodním motocyklovým závodům na Pacovském okruhu v roce 1906. Pravděpodobně právě v Pacově vznikla myšlenka založení Mezinárodní motocyklové federace, která pak byla uskutečněna v Paříži v prosinci 1904.

KONTAKT: Městské muzeum Antonína Sovy, Hronova 273, 395 01 Pacov, tel. 565 442 193, e-mail: muzeum@mestopacov.cz, www.mestopacov.cz, http://muzeum.mestopacov.cz

KOSTEL SV. VÁCLAVA

Barokní klášterní kostel byl vystavěn v roce 1719. Po velkém požáru města v roce 1727 byl obnoven a po zrušení kláštera přestal sloužit bohoslužbám. Další majitelé využívali kostel k různým účelům – od skladiště až po reprezentační prostory. Mezi lety 1947 – 1974 byl užíván Československou církví husitskou. Po rekonstrukci v roce 1994 je interiér kostela využíván v letním období pro výtvarné výstavy muzea.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov byl založen roku 1680 a v letech 1920 – 1925 byl rozšířen. Nejstarší dochované náhrobky jsou z první poloviny 18. století. V márnici je umístěna expozice o dějinách místní židovské obce. Prohlídka hřbitova je možná po dohodě s Turistickým informačním centrem.

KONTAKT: Turistické informační centrum mikroregionu Stražiště, Hronova 1078, 395 01 Pacov, tel: 608 302 065, e-mail: hruskova.pacov@quick.cz, www.mestopacov.cz

TIP

NAUČNÁ SOVOVA STEZKA

Dvanáctikilometrová stezka provází návštěvníka místy, po kterých chodil básník Antonín Sova. Začíná v Pacově, přes obec Bratřice a vrch Stražiště vede do Lukavce. Naučné tabule informují o jednotlivých obcích, jimiž stezka prochází. V Pacově je představeno muzeum, gotický kostel sv. Michaela, renesanční zámek a básníkův památník v Sovově parku, v údolí mezi Pacovem a Bratřicemi zbytky sklárny z 18. století, v Bratřicích barokní kaplička, pod vrchem Stražiště poutní kaple z 18. století s legendami opředenou studánkou a v Lukavci barokní altán Hříbek v zámeckém parku.

■ Pelhřimov

MUZEUM VYSOČINY PELHŘIMOV

Muzejní expozice a výstavní sály jsou umístěny ve třech historických objektech – v zámku pánů z Říčan, v tzv. Šrejnarovském domě a v bývalé šatlavě.

Původně renesanční zámek byl vybudován v polovině 16. století, pravděpodobně na místě gotické věžovité stavby z 15. sto-

letí, což dokládají křížové klenby gotické síně v přízemí zámku. Z renesančního období je v patře zachována bývalá hodovní síň s nástroji malbami. Po rozsáhlém požáru města v roce 1682 byl zámek barokně přestavěn. Dnešní podobu získal zámek při úpravách v roce 1767. Ve sbírkách je zastoupeno lidové umění, cechovní památky, porcelán, sklo, památky měšťanské kultury. Rozsáhlá sbírka medailí, plaket, plastik a kreseb z dílny akademického sochaře Josefa Šejnosta, významného českého medailéra, je umístěna v expozici věnované zároveň jeho synovi, akademickému sochaři Zdeňkovi Šejnostovi.

Pozdně renesanční Šrejnarovský dům byl vystavěn roku 1614 a nese název podle svého tehdejšího majitele. Průčelí zdobí žulový portál s polokruhovým obloukem a nárožní arkýře, na jednom

z nich se dochoval zbytek maleb, které dříve pokrývaly celou fasádu domu. Objekt slouží výstavním potřebám muzea.

V bývalé městské šatlavě byla zřízena expozice věžeňství. Zpřístupněno je nádvoří, cela, mučirna a věžeňská kaple. Mučirna s kopiemi mučících nástrojů je umístěna v nejstarší části objektu, bývalé baště, v níž je městská věznice doložena od 16. století.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Pelhřimov, Masarykovo náměstí 12, 393 01 Pelhřimov, tel. 565 323 456, 565 323 184, e-mail: muzeum.pelhřimov@quick.cz, www.muzeumpe.cz

VĚŽ KOSTELA SV. BARTOLOMĚJE – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Věž kostela, který byl postaven koncem 13. století, tvoří dominantu města. Ochoz se nachází ve výšce 30 metrů, vede na něj 148 schodů a nabízí nádherný výhled na město i okolní krajinu. V horní části věže je zpřístupněna komůrka hlásného, v níž jsou umístěny historické fotografie města. Cestou na ochoz se prochází kolem kostelních zvonů.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Masarykovo náměstí 10, 393 01 Pelhřimov, tel.: 565 326 924, 777 012 397, e-mail: ic@kzpe.cz, www.pelhřimovsko.cz

TIP

STEZKA PO STAVEBNÍCH SLOŽÍCH

Tříkilometrová stezka s dvanácti zastávkami seznamuje se stavebními památkami městské památkové rezervace. Dnešní podobu Pelhřimova vytvářely zejména čtyři velké slohové epochy – gotika, renesance, baroko a kubismus. Stezka představuje 43 objektů a vede po dvou prohlídkových okruzích.

Okruh vnitřním městem seznamuje návštěvníky s honosnými domy bohatých měšťanů, děkanským kostelem, zámek pánů z Řičan,

novou radnicí a pozůstatky městských hradeb se třemi branami. Vnější okruh představuje předměstské kostely, děkanskou zahradu a příklady novější architektury. Výchozím bodem stezky je Turistické informační centrum na Masarykově náměstí, kde je k dispozici mapa naučné stezky a průvodní materiál. Všechny domy jsou označeny tabulkou s popisem.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Masarykovo náměstí 10, 393 01 Pelhřimov, tel. 565 326 924, 777 012 397, e-mail: ic@kzpe.cz, www.mikroregion.pel.cz/stezka

MUZEUM STRAŠIDEL

Expozice je umístěna ve sklepních prostorech historického měšťanského domu na náměstí, v němž sídlí Galerie M. Exponáty nadpřirozených bytostí z českých pohádek – hejkala, meluzíny, vodníka, polednice, plivníka a dalších – jsou vyrobeny ve

skutečné velikosti a převážně z vosku.

KONTAKT: Kulturní zařízení města Pelhřimova, Muzeum strašidel, Masarykovo náměstí 17, 393 01 Pelhřimov, tel. 565 324 927, 565 326 924, e-mail: kultura@kzpe.cz, www.pelhřimovsko.cz/strasidla

SÍNĚ LIPSKÝCH ANEB PRVNÍ ČESKÉ MÚZYUM

Vytvořením Síně Lipských vzdal Pelhřimov hold svým slavným rodákům. Do povědomí veřejnosti se z rodu Lipských dostali zejména režisér Oldřich Lipský a jeho bratr herec Lubomír, ale mnoho práce v divadle, filmu či televizi odvedli i další členové této slavné umělecké rodiny.

Expozice zahrnuje dokumenty o životě a dílu Lipských, sestřích nejznámějších filmových scén obou bratrů a rekvizity z filmových natáčení.

KONTAKT: Turistické informační centrum, 393 01 Pelhřimov, Masarykovo náměstí 10, tel. 565 326 924, 777 012 397, e-mail: ic@kzpe.cz, www.pelhřimovsko.cz

MUZEUM REKORDŮ A KURIÓZIT

Muzeum je umístěno v pětipatrové hranolové bráně vysoké 36 metrů, která byla vystavěna v 16. století jako součást městského opevnění. V muzeu je umístěno přes sto kuriózních exponátů, vycházejících z umu, vytrvalosti, zručnosti a originálních nápadů, např. nejmenší funkční motocykl, 2,5 m dlouhá lžice vyřezaná ze dřeva, pyžamo, do něhož se vejde 98 osob, dvanáctikilogramové lízátko, třímetrový zubní kartáček, 451 cm dlouhé ramínko na šaty, miniaturní rytiny na špendlíkové hlavice, sochy vyřezané ze špejle, keramický džbánek

vyšší jen 2,5 mm apod. Fotografická expozice zachycuje unikátní okamžiky z průběhu každoročně pořádaného Mezinárodního festivalu kuriozit a rekordů a dalších netradičních akcí agentury.

KONTAKT: Agentura Dobrý den, Muzeum rekordů a kuriozit, Jihlavská brána, Palackého 29, 393 01 Pelhřimov, tel. 565 321 327, 565 321 228, 777 601 304, e-mail: agentura@dobryden.cz, www.dobryden.cz

DŮM DOBRÝCH DNŮ

V expozici Zlaté české ručičky mohou návštěvníci obdivovat především unikátní předměty vyrobené ze sirek – kytary, housle, mandoliny, obrazy, korintské vázy, rámy zrcadel. Jsou dílem jednoho autora, pana Tomáše Kordy, který do nich v průběhu 40 let vložil 63 tisíc hodin práce a spotřeboval více než půl milionu zápalek a čtvrt milionu zápalkových hlaviček. Hudební nástroje jsou funkční.

KONTAKT: Agentura Dobrý den, Dům dobrých dnů, Nábřeží rekordů a kuriozit 811, tel. 565 321 228, e-mail: agentura@dobryden.cz, www.dobryden.cz

TIP

NAUČNÁ STEZKA PROCHÁZKA ČESKOU KNIHOU REKORDŮ

Téměř dvoukilometrová stezka spojuje oba uvedené výstavní prostory Agentury Dobrý den. Cestou si návštěvníci mohou prohlédnout obří poštovní schránku, téměř sedmimetrový spínací špendlík či obří nerezový trychtýř. Informační panely představují řadu rekordmanů a na třech zvukových tabulích je možné si vyslechnout přes 300 rekordních údajů z České knihy rekordů.

ZAHRADNÍ DOMEK V DĚKANSKÉ ZAHRADĚ

V zahradním domku zřídilo město památník pelhřimovskému děkanovi Msgre. Františku Bernardu Vaňkovi (1872 – 1944). V zahradním domku rád pobýval a psal své články a kázání. Vlastenecký kněz zemřel v koncentračním táboře v Dachau. Zařízení domku bylo zrekonstruováno podle dobových fotografií do téměř původní podoby.

KONTAKT: Turistické informační centrum, 393 01 Pelhřimov, Masarykovo náměstí 10, tel. 565 326 924, 777 012 397, e-mail: ic@kzpe.cz, www.pelhřimovsko.cz

TIP

Celkem osm objektů mohou turisté navštívit s tzv. Pelhřimovskou vstupenkou. Platí po celý rok, do každého zařízení na ni mohou návštěvníci zavítat jen jednou.

Počátky

MĚSTSKÉ MUZEUM A RODNÝ DŮM OTOKARA BŘEZINY

Městské muzeum s národopisnými sbírkami, založené v roce 1892, patří k nejstarším v regionu. Nabízí zajímavý pohled na vnitřní architekturu měšťanského domu ze 16. století, která je patrná zejména ve sklepních prostorech. Stálé expozice dokumentují nejstarší historii Počátecka, řemeslnou výrobu i společenský život 19. století. Součástí muzea je rodný dům básníka Otokara Březiny (Březinova 224). V průběhu roku jsou stálé expozice doplňovány tematickými výstavami pořádanými mimo budovu muzea (výstavní sály, Na Hradbách 30).

KONTAKT: Městské muzeum, 394 64 Počátky, Palackého náměstí 27, tel. 561 034 927, e-mail: muzeum@pocatky.cz, www.pocatky.cz

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Farní kostel, původně gotický z poloviny 14. století, byl později upraven v barokním slohu. Kostelní věž, nově vystavěná po ničivém požáru v polovině 17. století byla o sto let později snížena a doplněna hlásnicí a pavlačí. Od poloviny 19. století je věž opatřena hodinovým strojem se čtyřmi ciferníky.

KONTAKT: Městské muzeum, 394 64 Počátky, Palackého náměstí 27, tel. 561 034 927, e-mail: muzeum@pocatky.cz, www.pocatky.cz

TIP

NAUČNÁ STEZKA CESTOU STARÝCH SOUKENICKÝCH MISTRŮ POČÁTECKÝCH

Městem a jeho nejbližším okolím prochází čtyřkilometrová stezka se čtyřmi zastávkami, zaměřená na historii soukenictví a přírodní zajímavosti. Vede alejí lip, kudy v 18. století chodili soukeníci k rybníku Valcha, kde „valchovali“ (zplštovali) své látky, nebo kolem pramene sv. Ludmily, který byl odpradávná poutním místem. Na stezce se v květnu koná akce Den přírody, která každoročně přiláká tisíce návštěvníků. Ke stezce je k dispozici tištěný průvodce.

KONTAKT: Kulturní zařízení města Počátky, Horní ulice 87, 394 64 Počátky, tel.: 561 034 921, e-mail: infocentrum@pocatky.cz, www.pocatky.cz

■ Štítné

PAMÁTNÍK TOMÁŠE ŠTÍTNÉHO ZE ŠTÍTNÉ

Na místě bývalé zemanské tvrze v obci Štítné nedaleko Žirovnice stojí památník, který připomíná českého křesťanského filozofa a spisovatele Tomáše Štítného ze Štítné, který se zde narodil asi roku 1333. Svou vlastní literární a překladatelskou činnost začal pod vlivem reformních kazatelů. Jeho cílem bylo zpřístupnění bible všem lidovým vrstvám a proto psal svá díla, oproti zvyklostem tehdejší doby, v českém jazyce.

■ Těchobuz

NAUČNÁ STEZKA PO PAMĚTIHODNOSTECH TĚCHOBUZE

Dva okruhy stezky (0,5 km a 3 km) přibližují zajímavá místa v obci. U zámku je připomínán pobyt profesora Bernarda Bolzana, který zde u majitelů velkostatku, rodiny Hoffmannových, psal vědecká díla z oboru teologie, filosofie a matematiky. Stezka vede kolem hranolové věže zvonice, kostela sv. Marka se středověkými základy a kaple sv. Jana Nepomuckého. V rozlehlém zámeckém parku je představena historie sklárny, z níž vzešli zakladatelé světoznámých skláren Kavalier. U Bolzanovy studánky se návštěvníci seznámí s lidovou pověstí o vzniku pramene. K vidění je rekonstruovaný špýchar z 18. století a připomínána je panská šenkovna, která v obci fungovala už v 16. století.

KONTAKT: Turistické informační centrum, 395 01 Těchobuz 60, tel: 565 443 960, 724 810 276, e-mail: infocentrum@techobuz.cz, www.techobuz.cz

■ Želiv

PREMONSTRÁTSKÝ KLÁŠTER

Komplex klášterních budov je jedním z nejcennějších uměleckých souborů v Čechách. Klášter byl založen v roce 1139 přemyslovským knížetem Soběslavem I. a jeho manželkou Adlétou pro mnichy řádu sv. Benedikta. Po deseti letech byli benediktini vystřídáni řádem premonstrátů, kteří zde působí dodnes. Na nádvoří se nachází opatský kostel Narození Panny Marie se dvěma věžemi a cennou barokní výzdobou interiéru. V letech 1713 – 1720 byl upraven ve stylu gotizujícího baroka slavným architektem Janem Blažejem Santinim. V klášterním konventu je zachován barokní rektář, kapitulní síň a knihovna zdobená freskami. Klášterní prelatura a opatství byly novobarokně upraveny počátkem 20. století. Na podélné křídlo opatství navazuje gotický a renesanční Trčkův hrad. V přízemí křížové chodby je umístěna výstava fotografií věnovaná opatu zdejšího kláštera Vítu Tajovskému (1912 – 1999). Součástí prohlídky je klášterní pivovar, návštěvníci mohou ochutnat např. višňové nebo medovinové pivo.

KONTAKT: Kanonie premonstrátů v Želivě, 394 44 Želiv 122, tel. 565 581 193, e-mail: klaster@zeliv.eu, www.zeliv.eu

ZÁMECKÝ ŠPÝCHAR – EXPOZICE VENKOVSKÝCH TRADIC A ŘEMESEL

Zámeckou sýpku na obilí nechal postavit v těsné blízkosti zámku František Leopold Šternberk počátkem 18. století. Budova prošla řadou stavebních úprav a v minulosti sloužila často jako skladiště nepotřebných věcí. V roce 2007 byla dokončena kompletní rekonstrukce. Ve spodním patře jsou historické zemědělské stroje, ve druhém podlaží drobnější nářadí a nástroje používané v minulosti ke každodenním činnostem. Umístěn je tu rozměrný keramický betlém, který vyrobily děti ze Základní umělecké školy v Humpolci. Více než 700 postavíček v něm znázorňuje typické vesnické činnosti během čtyř ročních období. Ve třetím patře mohou návštěvníci nahlédnout do venkovské světnice, v podkroví mohou obdivovat vazbu zdejšího krovu a v celé budově původní dřevěné barokní sloupy.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Branka 1, 394 68 Žirovnice, tel. 565 494 095, e-mail: tic@zirovnice.cz, www.zirovnice.cz

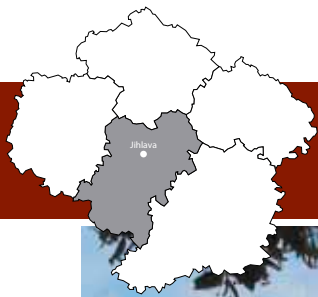
■ Žirovnice

ZÁMEK – MĚSTSKÉ MUZEUM

Raně gotický hrad byl po roce 1550 přestavěn na renesanční zámek a později barokně upraven. V sále jižního křídla a v bývalé kapli je zachován cenný soubor pozdně gotických nástěnných maleb z konce 15. století. V zámku jsou umístěny muzejní sbírky, dokumentující historii perletářství a zručnost starých mistrů – perleťové knoflíky se ve městě vyráběly od roku 1864. Expozice historických šicích a ševcovských strojů představuje 150 funkčních exponátů ze soukromé sbírky Jiřího Vetýšky. Jídelna, Šternberský sál, hudební salónek a ložnice jsou ukázkou bydlení v druhé polovině 19. století. Jedno křídlo zámeckého areálu je věnováno modernímu umění. Ve čtyřech sálech jsou vystaveny olejomalby, dřevořezby, grafické práce a knižní ilustrace současných autorů. Ze zámecké věže se nabízí pohled na město a okolí. Zámecké nádvoří i vnitřní prostory zámku jsou využívány při řadě kulturních akcí.

KONTAKT: Zámek Žirovnice, Zámek 1, 394 68 Žirovnice, tel. 565 494 095, e-mail: zamek@zirovnice.cz, www.zirovnice.cz

JIHLAVSKO

■ Brtnice

RODNÝ DŮM JOSEFA HOFFMANNA

Náročný dům na náměstí je jedním z důkazů středověké zástavby města. Několikrát byl přestavěn – v renesančním a později barokním stylu. Jedná se o rodný dům Josefa Hoffmanna (1870 – 1956), světově proslulého architekta a přední osobnosti vídeňské secese. Svou prací zásadním způsobem ovlivnil dekorativní tvorbu na počátku 20. století. Nepřeberné množství návrhů vytvořil pro uměleckořemeslné dílny Wiener Werkstätte, jichž byl spoluzakla-

datelem. Muzejní sbírky představují ukázky designu nápojového skla, porcelánových jídelních servisů, nábytku a bytového textilu. Řada těchto nadčasových návrhů je stále živá díky produkci významných rakouských firem. Pro svůj rodný dům navrhl nové kusy nábytku a pestrou výmalbu stěn jednotlivých pokojů, která byla odhalena při rekonstrukci budovy.

KONTAKT: Moravská galerie v Brně, Rodný dům Josefa Hoffmanna, Náměstí Svobody 263, 588 32 Brtnice, tel. 567 216 128, e-mail: hoffmann@brtnice.cz; www.brtnice.cz; www.moravska-galerie.cz/cs/vystavni-akce/josef-hoffmann-inspirace

KAMENNÉ MOSTY

V minulosti se ve městě křižovaly obchodní cesty a přes říčku Brtničku byly postaveny dva mosty. Jednoobloukový most na náměstí pod zámekem je 9 metrů dlouhý a zdobí ho sochy místního řezbáře Davida Lipparta, které se datují do let 1715 – 1717. Druhý most je na silnici směrem na Jihlavu. Je 18 metrů dlouhý, byl postaven ve stejné době a také ho zdobily Lippartovy sochy. Šest z nich bylo umístěno do nedalekého zámeckého parku. Symbol mostu má město ve svém znaku.

■ Horní Dubenky

CHADIMŮV MLÝN – MLÝNSKÉ MUZEUM

První záznam o mlýně je datován rokem 1508. Od roku 1644 se zde vystřídalo již 11 generací rodiny Chadimů. Mlýnské zařízení pochází z roku 1926, dochovaná Francisova turbína poháněla mlýn s dnes již nezachovanou pilou. V současné době je zde nainstalováno české mlecí složení, mlecí stolice, čisticí stroj, zařízení na dopravu zrna mezi jednotlivými fázemi mletí, zásobník na mouku. Expozice je doplněna dobovými předměty používanými ve venkovských domácnostech.

KONTAKT: Chadimův mlýn, 588 52 Horní Dubenky 33, tel. 567 374 167, 724 374 167, e-mail: tikchad@post.cz, www.chadimmlyn.cz

■ Janštejn

ZŘÍCENINA HRADU

Na mírné skalnaté vyvýšenině poblíž Panských Dubenek se nachází pozůstatky věže gotického hradu. Počátky hradu jsou nejasné, koncem 14. století přešel do majetku pánů z Hradce. Jeho zánik je spojován s husitskými válkami 15. století. Pravděpodobně ho zničil při vojenském tažení v roce 1423 husitský hejtman Jan Hvězda z Víměř. K dramatické bitvě došlo u nedalekého rybníka Bor, který bývá od té doby v některých pramenech nazýván Krvavec. Bitvu připomíná kamenný památník.

■ Jihlava

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA

Expozice muzea, založeného v roce 1892, jsou umístěny ve dvou architektonicky cenných renesančních domech na hlavním jihlavském náměstí. Dům pravý (č. 58), zásadně přestavěný v letech 1580 – 1590, byl ve své době jedním z nejhonosnějších patricijských domů, což nejlépe dokládá nádherný prostor vysoké dvoupatrové dvorany s arkádovým ochozem na toskánských sloupech. Dům levý (č. 57), tzv. Meisterhaus, s nejstarším typem renesanční vysoké vnitřní síně, byl od roku 1630 majetkem bohatého cechu soukeníků. Stálé expozice jsou zaměřeny na dolování stříbra a mincování v Jihlavě, věnují se geologii, nerostným surovinám a přírodě Českomoravské vrchoviny, představena jsou chráněná území Jihlavska, cechovní místnost a židovská modlitebna. Interaktivní expozice s názvem Jihlava v proměnách staletí se zabývá historií Jihlavy v období od 16. do 19. století.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Jihlava, Masarykovo náměstí 57/58, 586 01 Jihlava, tel. 567 309 728 (správa muzea), 567 573 880 (expozice), e-mail: muzeum@muzeum.ji.cz, <http://muzeum.ji.cz>

DŮM GUSTAVA MAHLERA

V domě, v němž rodina Gustava Mahlera žila v letech 1860 – 1889, je umístěna expozice Gustav Mahler a Jihlava, nachází se zde díla z odkazu They Weltner, příbuzné Gustava Mahlera a rodačky z Jihlavy a v průběhu roku je možné si prohlédnout pravidelně vytvářené výstavy. Expozice zachycuje prostředí, v kterém Gustav Mahler prožil své mládí, dokumentuje zdroje jeho tvorby, jeho pozdější kontakty s Jihlavou a také vztah Jihlavy ke Gustavu Mahlerovi. Návštěvníci se seznámí nejen se samotným skladatelem, ale také s jihlavskou hudební tradicí nebo hudebním folkló-

rem. Expozice je doplněna fotografiemi, dobovými předměty a multimediálními PC. Tématem dalších výstavních prostor je soužití Čechů, Židů a Němců v Jihlavě.

Kontakt: Dům Gustava Mahlera, Znojemská 4, tel. 567 167 132, www.mahler.cz, e-mail: mahler@jihlava.cz

TIP

V červenci 2010, v den 150. výročí narození skladatele, bude otevřen Park Gustava Mahlera s vodními prvky, kamennými sovkami a symbolikou deseti autorových symfonií. Ústředním prvkem bude třímetrová socha hudebního skladatele od akademického sochaře Jana Koblasy. Součástí parku budou i pozůstatky základů židovské synagogy, vypálené v roce 1939 a odkryté při výstavbě parku.

OBLASTNÍ GALERIE VYSOČINY

Galerie sídlí ve dvou historických domech v centru města, jejichž interiér je pozoruhodný i z architektonického hlediska. Gotika je v nich zastoupena portály v průčelí, mázhaus v přízemí je sklenut na toskánské sloupy, pýchou domů jsou vysoké patrové síně s renesanční výzdobou. Ve svých sbírkách má galerie umělecká díla 19. a 20. století a především současného umění se vztahem k Vysočině. Pozoruhodná je stálá sbírka hmatového sochařství. Projekt Alternativa dává prostor netradiční tvorbě mladých umělců.

KONTAKT: Oblastní galerie Vysočiny, 586 01 Jihlava, Komenského 10, tel. 567 301 680, Masarykovo náměstí 24, tel 567 309 721, e-mail: ogv@ogv.cz, www.ogv.cz

VĚŽ KOSTELA SV. JAKUBA VĚTŠÍHO – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Stavba severní kostelní věže, vysoké 63 metrů, byla dokončena počátkem 14. století. Sloužila městu jako strážní věž, měla jehlancovou střechu a na průčelí figurální malbu. V roce 1561 je v historických pramenech doložena činnost věžníka a jeho dvou pomocníků – ti troubili hodiny, fanfárami vítali vzácné hosty a hlídali město před ohněm a nepřáteli. Poslední věžník tu se svou rodinou bydlel do roku 1924. Ochoz je ve výšce 40 metrů (556 m n.m.) a v letních měsících nabízí pohled do širokého okolí.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Masarykovo náměstí 2, 586 01 Jihlava, tel. 567 167 158-9, e-mail: tic@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu

JIHLAVSKÁ RADNICE

Rozsáhlá rekonstrukce budovy v letech 2004 – 2006 odhalila a zachovala mnoho cenných architektonických a výtvarně-uměleckých prvků. Obdiv návštěvníků vzbuzuje zejména velká gotická síň, gotická i barokní obřadní síň, historická fresková výzdoba, řada dochovaných malovaných stropů nebo autentická černá kuchyně. Součástí prohlídky jsou rovněž originály obrazů od Gustava Kruma, které zachycující nejdůležitější okamžiky v dějinách Jihlavy.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Masarykovo náměstí 2, tel. 567 167 158, e-mail: tic@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu

BRÁNA MATKY BOŽÍ

Brána je jedinou branou, která se zachovala z pěti městských bran středověkého opevnění a je typickým symbolem města. Koruna brány je celoročně přístupná a z cimbuří ve výšce 24 metrů nabízí pohled na celé město. V mezipatrech je umístěna výstava reprodukcí obrazů akademického malíře Gustava Kruma, které zachycují nejdůležitější historické události v životě města. Další expozice je věnovaná vývoji hradebního systému. K vidění jsou také veduty, historické mapy a plány města. Dalekohled ve věži je k dispozici pro pravidelná astronomická pozorování.

KONTAKT: Turistické informační centrum brána Matky Boží, Věžní 1, 586 01 Jihlava, tel. Tel. 567 167 155-6, e-mail: tic@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu

JIHLAVSKÉ PODZEMÍ

Jihlavské podzemí je druhým největším systémem zachovaným pod historickou zástavbou na území České republiky. Chodby vznikly vzájemným propojením sklepů, které byly od konce 14. století tesány ve skále, mnohdy ve třech patrech pod sebou a sloužily k uskladnění piva a řemeslných výrobků. Část chodeb je od dubna do října přístupná z nádvoří městské knihovny, prohlídka trvá cca 30 – 45 minut. V nejhlubším místě vede trasa 13 metrů

pod povrchem, unikátem je svítící chodba. Příležitostně jsou v sezóně prohlídky zpestřeny ukázkami šermířského umění, středověkých mučičích nástrojů apod. V mimosezóně lze prohlídky domluvit s provozovatelem.

KONTAKT: Občanské sdružení Georgii Agricola, Hluboká 1, 586 01 Jihlava, tel. 567 167 887 (pokladna podzemí), 605 982 142 (provozovatel), e-mail: jpodzemi@seznam.cz, www.agricola.cz

MĚSTSKÉ OPEVNĚNÍ

Hradby byly kolem královského horního města budovány od poloviny 13. století. Tříkilometrové opevnění tvořily dva pásy hradeb s věžemi, baštami, příkopem a pěti městskými bránami. Pro svou strategickou polohu na hranicích Čech a Moravy měla Jihlava i význam vojenský, proto byla v průběhu staletí celá pevnostní soustava neustále zdokonalována. V 15. století byla budována předsunutá zemní opevnění, valy a náspy, na konci třicetileté války vybudovali Švédové systém bastionů. Obranná funkce jihlavské pevnosti zanikla po roce 1750, v první polovině 19. století byly bourány brány, jejichž úzké průjezdy bránily rozvíjející se

doprově. Zachována zůstala pouze brána Matky Boží. Dnešní pás hradeb je rekonstruován podle barokní podoby ze 17. století, parkán je parkově upraven. Poslední zachovaný zbytek hradebního příkopu je patrný ve Věžní ulici.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov je jedinou památkou připomínající existenci židovské obce v Jihlavě. Synagoga, vystavěná v letech 1862 – 1863, byla vypálena v březnu 1939 a později zbourána. Základy obvodových zdí byly odhaleny při stavbě Parku Gustava Mahlera a jsou jeho součástí. Historické domy židovské čtvrti byly necitlivě zlikvidovány na přelomu 60. a 70. let minulého století. Hřbitov byl založen roku 1869 a stojí zde přes tisíc náhrobků. Je opatřen kovanou vstupní branou se židovskou symbolikou, do průčelní zdi obřadní síně jsou vsazeny kovové pamětní desky. Na hřbitově jsou náhrobky členů zdejší židovské komunity – rabína J. J. Ungara, rodičů Gustava Mahlera, rodičů Louise Fürnbergera a mnoha dalších. Památník obětem holocaustu byl na hřbitově odhalen 8. 5. 1995.

ZAJÍMAVOST

Jihlavský havířský průvod připomíná stříbrnou slávu někdejšího královského města. Více než stoletou tradicí průvodů založil v roce 1890 kustod městského muzea Johannes Haupt a konaly se až do druhé světové války. Po válce byly spojovány s oslavami Dne horníků a v roce 1967 zanikly. Obnovilo je úsilí nadšenců v roce 1999 a od té doby je průvod v Jihlavě pořádán vždy v lichém roce. Městem prochází průvod 160 dětí v historických kostýmech, které představují všechny hornické profese – proutkaře, rýžaře, plaviče, měřiče, šichmistry a mnohá další.

www.jihlava.com/pruvod

TIP

Hornická naučná stezka v délce deseti kilometrů je situována na okraji města, v lokalitě Jihlava – Lesnov. Třináct stanovišť je zaměřeno na ukázky pozůstatků po dolování stříbra (šachta sv. Jiří, hornický náhon, pozůstatky šachetního dolování), historii rozhledny na vrchu Rudný a přírodní zajímavosti.

www.jihlava.cz/kralovskemesto/pdf/hornicka-stezka-s.pdf

■ Kamenice u Jihlavy

TVRZ

Mezi nejvýznamnější historické památky v Kamenici patří tzv. renesanční tvrz, ve skutečnosti objekt sloužící již od roku 1515 jako selská usedlost, s vnější výzdobou z počátku 17. století. V budově je umístěno muzeum. V expozici se lze seznámit se slavnými rodáky - Františkem Vincencem Kramářem (hudebním skladatelem), Františkou Kyselkovou (sběratelkou lidových písní), MVDr. Janem Koldou (zakladatelem veterinární společnosti) a Antonií Zalabovou (operní pěvkyní v Paříži). Ke zhlédnutí je také historická a přírodovědná expozice.

■ Luka nad Jihlavou

MUZEUM

Návštěvníci mohou v muzeu zhlédnout dokumenty o historii obce, jejích kulturních památkách, spolkovém životě v obci, historii železnice i o místním zámku rodu Widmannů. Je zde umístěna vesnická kuchyně s kachlovými kamny, dílna vesnického ševce, kancelář výpravčího z 50. let minulého století, původní nábytek z vesnických stavení, tradiční místní řemeslné výrobky a ženské horácké kroje, tzv. pajerské.

KONTAKT: Muzeum Luka nad Jihlavou, Školní 20, 588 22 Luka nad Jihlavou, tel. 567 219 759, 721 872 338, www.lukanadjihlavou.cz

■ Nová Říše

PREMONSTRÁTSKÝ KLÁŠTER

Původně ženský klášter byl založen v roce 1211. Dnešní vzhled získala klášterní budova při přestavbách v polovině 16. století a počátkem 19. století. Nejvýznamnější částí je klášterní knihovna s nástrojnými freskami a více než 15 tisíci svazky. Klášterní kostel sv. Petra a Pavla je vyzdoben freskami Jana Lukáše Krackera a doplněn umělecky hodnotným mobiliářem – chórové lavice a bohatě vyřezávaná kazatelna pocházejí z přelomu 17. a 18. století. V objektu kláštera je umístěna expozice věnovaná životním osudům a dílu osobností spjatých s obcí Nová Říše. Bratři Pavel a Antonín Vraničtí, zdejší rodáci, patřili na přelomu 18. a 19. století k významným představitelům vídeňského hudebního života. Básník Otokar Březina tu v době svého učitelského působení napsal většinu svých děl a v kapli Panny Marie Bolestné rád meditoval. Skladatel a klavírista Jan Novák studoval u Bohuslava Martinů a skládal hudbu pro film i divadlo.

KONTAKT: Kanonie premonstrátů v Nové Říši, U Kláštera 1, 588 65 Nová Říše, tel. 567 318 110, e-mail: opatrnr@centrum.cz, www.klaster.novarise.cz

■ Polná

ZÁMEK – MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum, založené v roce 1895, je umístěno v jednom z křídel zámeckého areálu, původně hradu z poloviny 13. století. Hradní palác byl na zámek přestavěn v roce 1584 pány z Hradce, v druhé polovině 17. století ho stavebně upravili Dietrichsteinové. Když však v roce 1794 vyhořel, ztratili o něj zájem. Nechali ho pouze provizorně zastřešit, část dokonce zbořili. Od roku 1922 vlastní zámek město Polná, nejrozsáhlejší rekonstrukce proběhla v letech 1995 – 2004. Zámecký areál představuje soubor architektonických objektů rozmanitého slohového pojetí – vidět můžeme gotický hradní palác a třípatrovou věž předhradí, renesanční zámecké křídlo i barokní hospodářské budovy. V tzv. Kunštátském sále se zachovanými zbytky renesanční výmalby jsou umístěny expozice seznamující s historií hradu a města, v přízemí je instalován kupecký krám a představena jsou stará řemesla, v lapiidáriu je expozice přibližující využití kamene. V expozici historických hodin je vystaveno víc než 140 unikátních výrobků, historická lékárna

„U černého orla“ z minulého století je vybavena zařízením, které bylo užíváno ještě před čtyřiceti lety. Jedna z prohlídkových tras seznamuje návštěvníky se vznikem muzea, významnými osobnostmi Polenska, nabízí depozitář nábytku a expozici o vzniku Československa a roli československých legií v I. světové válce. Zámecké nádvoří je častým místem konání hudebních koncertů.

KONTAKT: Městské muzeum Polná, Zámek 485, 588 13 Polná, tel. 567 212 336, www.mesto-polna.cz, www.hradpolna.cz

EXPOZICE STARÁ POLENSKÁ ŠKOLA

V památkově chráněné budově s barokním štítem se nachází expozice dokumentující historii školství od poloviny 18. století do konce 19. století. Kompletní vybavení školní třídy pochází z roku 1866, kromě historického mobiliáře jsou vystaveny psací potřeby

a učební pomůcky. Nahlédnout lze do přírodovědného kabinetu a bytu učitele. Budova se nachází na Poděbradově ulici 77, návštěvu je nutné domluvit s muzeem.

KONTAKT: Městské muzeum Polná, Zámek 485, 588 13 Polná, tel. 567 212 336, www.mesto-polna.cz

REGIONÁLNÍ ŽIDOVSKÉ MUZEUM

Muzeum je otevřeno v prostorách synagogy z roku 1684, jejíž náročná rekonstrukce byla dokončena v září 2000. Pomocí fotografií a dokumentů připomíná bohatou historii zdejší židovské komunity, jedna z expozic přibližuje hilsneriádu – pronásledování Židů vyvolané na konci 19. století vykonstruovaným obviněním židovského mladíka Leopolda Hilsnera z rituální vraždy místní dívky. Budova synagogy stojí na Karlově náměstí 540, průvodcovskou službu zajišťuje informační centrum.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Husovo náměstí 39, 588 13 Polná, tel. 567 559 211, e-mail: infocentrum@mu-polna.cz, www.mesto-polna.cz, www.infocentrumpolna.cz

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Nachází se cca 700 m severozápadně od Husova náměstí za ulicí Pod Kalvárií. Od 16. století byl hřbitov několikrát rozšířen. Jsou na něm pozoruhodné barokní, klasicistní a novodobé náhrobky, nejstarší pocházejí z konce 17. století. Hřbitov je průběžně oprávněn.

ZAJÍMAVOST

MRKVANCOVÁ POUŤ

Tradiční polenská pouť se koná vždy druhou neděli v září, ve svátek sv. Liguriáše, patrona města. Tradice sahá k roku 1652, kdy kníže Ferdinand Josef z Ditrichštejna přivezl z Říma ostatky tohoto světce, věnoval je městu a uložil v polenském kostele, kde jsou ve skleněné rakvi uloženy dodnes. Výroční den světce mučednické smrti, spolu se dnem vysvěcení nového děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie, se staly poutními dny. Jak a kdy se stala mrkev symbolem pouti, se ale přesně neví. Tradičním pečivem jsou Polenské mrkvánky.

TIP

NAUČNÁ STEZKA JOSEFA KLEMENTA

Okružní šestikilometrová trasa s osmi zastávkami nese jméno dlouholetého polenského spolkového činitele J. Klementa, který je připomínán v jednom z domů bývalé židovské čtvrti. V historickém centru města vede stezka kolem děkanského chrámu Nanebevzetí Panny Marie z počátku 18. století, děkanského úřadu a kaplanky z téhož období, v jednom z měšťanských domů je připomínán několikaletý pobyt Boženy Němcové. Vedle významných stavebních památek ve městě stezka informuje o rybníku Peklo, největší vodní ploše na Polensku a státem chráněné památce Klešter, kde se na prastaré zemské stezce vybíralo mýtné. Vykonstruovaný proces tzv. hilsneriády, který vyvolal rozsáhlé protizidovské náklady, je připomínán v lese Březina.

Roštejn

ZŘÍCENINA HRADU

Romantická zřícenina hradu leží v údolí říčky Brtnice mezi obcemi Panská Lhota a Přímělkov a bývá častým a oblíbeným cílem vycházek z nedaleké Brtnice. Hrad byl založen ve druhé polovině 13. století a svým složitým stavebním vývojem patří mezi důležité památky středověké architektury. Jako opěrný bod husitské šlechty jihozápadní Moravy byl v husitských válkách silně poškozen. Dobyť a rozbořen byl v roce 1468 vojskem uherského krále Matyáše. Z hradu se dochovala čtyřboká věž, zbytky zdí obytných budov a hradební ochoz. Během několikaletých archeologických výzkumů byla na Rokštejně objevena řada zajímavých nálezů. Např. teplovzdušné vytápění prostorného obytného paláce nebo sada kostěných hracích kostek ve věži u brány, s nimiž si strážníci krátily dlouhé chvíle své služby. Archeologickou pozoruhodností je nález kostry novorozence, která byla zazděna do základů věže

a dokládá doznívající pohanské rituály. Jednalo se o tzv. stavební oběť, která měla zajistit bezpečnost a šťastný osud hradu.

Roštejn

HRAD

Původně gotický obranný hrad byl v 16. století přestavěn na renesanční lovecké sídlo. Po úderu blesku roku 1915 hrad vyhořel, v šedesátých letech 20. století byl opraven a zpřístupněn veřejnosti. V současné době slouží hrad pro prezentaci sbírkového fondu Muzea Vysočiny Jihlava. Vystaven je porcelán, keramika, cín, dobový nábytek a lidový betlém, představena je historie loveckých zbraní a tradice kamenictví na Vysočině. Stěny botanického sálu jsou zdobeny vyobrazením léčivých a užitkových rostlin. Dominantou hradu je 45 metrů vysoká sedmiboká věž, z níž je při návštěvě hradu možná vyhlídka. Na hradním nádvoří se každoročně koná řada kulturních akcí, v červenci a srpnu lze objednat noční prohlídky, v historických sálech jsou pořádány svatební obřady. Hrad je obklopen oborou, o níž se historické materiály zmiňují již v roce 1592. Žije v ní stohlavé stádo muflonů a čtyřicítka divočáků. Oboru zpřístupňuje naučná stezka.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Jihlava, Hrad Roštejn, Doupě 1, 588 56 Telč, tel. 567 243 738, e-mail: rostejn@cmail.cz, <http://rostejn.wz.cz>, <http://muzeum.ji.cz>

Telč

ZÁMEK

Renesanční zámek vznikl přestavbou gotického obranného hradu v 16. století. Konečnou podobu vtiskl zámeckému areálu italský architekt Baldassare Maggi. Je to jeden z nejlépe dochovaných renesančních zámeckých komplexů v ČR. Zvláště cenné je

vnitřní zařízení. Základní prohlídkový okruh nabízí návštěvu původní gotické části a honosných renesančních sálů (Modrý, Zlatý, Rytířský) se zachovanými dřevěnými kazetovými stropy, cenným mobiliářem a bohatými sbírkami zbraní a obrazů. Druhá prohlídková trasa vede obytnými místnostmi, které sloužily posledním majitelům zámku, rodině Podstatsky-Lichtenstein, až do roku 1945. Jejich zařízení podává významné svědectví o podobě šlechtických interiérů té doby. Zámek je obklopen přírodním parkem, v němž stojí klasicistní skleník. V objektu zámku je umístěna pobočka Muzea Vysočiny a Zámecká galerie. Zámek je spolu s historickým centrem města od roku 1992 zapsán do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Zámecké nádvoří a historické sály jsou vyhledávaným místem konání hudebních koncertů.

KONTAKT: Státní zámek Telč, Náměstí Zachariáše z Hradce 1, 588 56 Telč, tel. 567 243 821 (správa zámku), 567 243 943 (rezervace prohlídek), e-mail: info@zamek-telc.cz, www.zamek-telc.eu

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA, POBOČKA TELČ

Muzeum v Telči, založené v roce 1897, sídlí v jihozápadním křídle zámku. Ve stálých expozicích jsou představeny dokumenty z historie města a jeho okolí od raného středověku až do současnosti. K vidění jsou slavnostní horácké kroje a sbírka svatebních praporečků s figurální výšivkou, v interiéru selské jizby jsou zastoupeny ukázky malovaného lidového nábytku a obrázky na skle. K nejcennějším exponátům patří model města z roku 1895 a rozměrný pohyblivý betlém z poloviny 19. století. Zajímavá je expozice věnovaná akademickému sochaři a cestovateli F. V. Foitovi s etnografickou sbírkou z jeho cest do Afriky.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočka Zámek Telč, Náměstí Zachariáše z Hradce 1, 588 56 Telč, tel. 567 243 918, e-mail: muzeum.telc@centrum.cz, <http://muzeum.ji.cz>

VĚŽ SV. DUCHA

Pozdně románská hranolovitá věž je nejstarší dochovanou stavební památkou města. Je vysoká 49 metrů a je vystavěna z poměrně velkých, pečlivě opracovaných kvádrů. Ve věži je stálá expozice obrazů Jana Křena (1923 – 1998), který žil v nedaleké Mysliboři a archeologická expozice nálezů objevených při její rekonstrukci. Nabízí se z ní zajímavý pohled na historické jádro města.

KONTAKT: Informační centrum, Náměstí Zachariáše z Hradce 10, 588 56 Telč, tel. 567 112 407 – 8, e-mail:

info@telc-etc.cz, www.telc-etc.cz, www.telc.eu

VĚŽ KOSTELA SV. JAKUBA – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Původně středověký kostel byl do dnešní podoby upraven v 15. století. Na konci křížové chodby z roku 1737 jsou desky věnované obětem obou světových válek. V jeho 60 metrů vysoké věži jsou umístěny dva vzácné zvony, Jakub a Marie. Z ochozu, na který vede 40 kamenných a 105 dřevěných schodů, je krásná vyhlídka na město a široké okolí. Informace o prohlídkách na tel. 604 985 398.

MĚSTSKÁ GALERIE HASIČSKÝ DŮM

Budova byla zrekonstruována v původní stavební podobě z roku 1870, kdy byla na místě bývalých masných krámů vybudována pro nově založený dobrovolný sbor hasičů. V galerii se konají příležitostné výstavy.

KONTAKT: Městská galerie Hasičský dům, Náměstí Zachariáše z Hradce, 588 56 Telč, tel.:

567 112 410, www.telc-etc.cz, www.telc.eu

TELČSKÝ DŮM

V přízemí a ve sklepení cenného historického domu jsou umístěny keramické postavičky znázorňující legendy a historické pověsti z Telče a okolí. Osobitým způsobem je ztvárnili výtvarníci Anna Hanzlová, její dcera Anna a Julek Žembery. Vystaveny jsou také předměty, které byly v domě nalezeny během jeho rekonstrukce.

KONTAKT: Telčský dům, Náměstí Zachariáše z Hradce 31, 588 56 Telč, tel.: 567 213 379, 777 333 274, e-mail: info@telcsky-dum.cz, www.telcsky-dum.cz

Štamberk

ZŘÍCENINA HRADU

Severozápadně od obce Lhotka u Telče se na skalnatém návrší nachází zbytky hradu, který zde nechali postavit Šternberkové – pravděpodobně Jaroslav ze Šternberka, připomínaný v letech 1284 – 1287 jako purkrabí na hradě Bítově. Později patřil hrad pánům z Hradce a za husitských válek byl dobyt a pobořen. Dochovalo se z něj torzo palácové zdi, zbytky strážní věže a hradeb. Hrad je spojen s lidovými pověstmi o templářích, jejich pokladech skrytých ve skalách a tajných chodbách, které údajně vedly až do Telče či na hrad Roštejn. V okolí zříceniny byla vyhlášena přírodní rezervace s původními bukovými porosty a balvanitým svahem přecházejícím v kamenné moře.

Třešť

MUZEUM VYSOČINY JIHLAVA, POBOČKA TŘEŠŤ

Muzeum bylo v Třešti založeno v roce 1934. Muzejní sbírky jsou dnes umístěny v zrekonstruovaném rodném domě J. A. Schumpetera, významného ekonoma 20. století. Jeho životu a dílu je věnována jedna ze stálých muzejních expozic. Vystaven je mobiliář z třeštského zámku, další expozice představuje historii zdejšího betlémářství. Papirový betlém ukazuje tvorbu autorů druhé poloviny 19. století, ve velkém dřevěném betlěmu se návštěvník může seznámit s figurkami autorů minulého století. Ve dvorním traktu domu je celoročně otevřená expozice Spolku přátel betlémů v Třešti. Ve třech místnostech si mohou návštěvníci prohlédnout sedm betlémů s papírovými a dřevěnými figurkami. Ten největší zaujímá plochu přes 30 m².

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočka Třešť, Rooseweltova 462, 589 01 Třešť, tel. 567 214 597 (muzeum), 567 234 567 (infocentrum), e-mail: muzeum.trest@centrum.cz, <http://muzeum.ji.cz>, www.trest.cz

BETLÉMY V TŘEŠTSKÝCH RODINÁCH

Betlémářství má v Třešti více než dvousetletou tradici. Ve dnech 25. 12. – 2. 2. jsou každoročně přístupny betlémy v přibližně patnácti rodinách. Toto atraktivní putování po domácnostech pořádá místní Spolek přátel betlémů už více než deset let. Domy jsou zvenku viditelně označeny zelenou značkou, v turistickém informačním centru je k dispozici přehledná mapa s vyznačením takto přístupných betlémů.

Bližší informace: Spolek přátel betlémů, 589 01 Třešť, Rooseweltova 462, tel. 567 224 537, <http://betlemy.trest.wz.cz> nebo Turistické informační centrum, tel. 567 234 567, e-mail: info@trest.cz, www.trest.cz,

SYNAGOGA

Empírová synagoga byla vystavěna po požáru roku 1824, který zničil celé židovské ghetto. Jako jediná synagoga v ČR má na průčelí podloubí. Hlavní loď slouží jako koncertní prostor a výstavní síň. V přízemí se nachází stálá expozice Zaváté stopy, která mapuje historii židovské obce v Třešti a v prvním poschodí je umístěna expozice věnovaná životu Franze Kafky. Spisovatel ve městě čas-

to pobýval u svého strýce, místního lékaře. Do zdejšího prostředí je kladen vznik jeho povídky Venkovský lékař. Průvodcovské služby zajišťuje informační centrum.

KONTAKT: Turistické informační centrum, Rooseweltova 462, 589 01 Třešť, tel: 567 234 567, e-mail: info@trest.cz, www.trest.cz

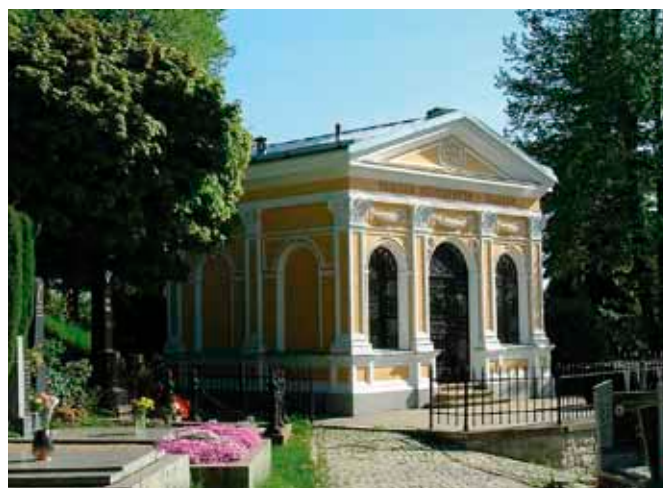
ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov ohraničený kamennou zdí leží ve stráni v tzv. Korečnicku, jihozápadně od centra města při silnici na Telč. Mezi přibližně 1200 náhrobky nalezneme cenné ukázky barokního a klasicistního typu se symbolikou, nejstarší náhrobek pochází z roku 1705. Osud židovských obyvatel, odvěčených v období druhé světové války do koncentračních táborů, připomíná památník na dvoře radnice, vytvořený v roce 1992 jihlavským architektem Janem Sedlákem. Pohřby byly na židovském hřbitově obnoveny po 61 letech v roce 2003.

KAPLE RODINY SCHUMPETER–KILLIAN

Pseudorenesanční kaple vybudovaná roku 1888 odráží prestiž a bohatství rodiny Schumpeterů. J. A. Schumpeter byl jedním z nejvýznamnějších ekonomů 20. století, první rakouský ministr financí a čestný profesor Harvardské univerzity. Prohlídka kaple je možná v průběhu otevírací doby městského hřbitova.

MUZEUM MOTOCYKLŮ A ZAJÍMAVOSTÍ JAROMÍRA MENČÍKA

Prohlídka menší soukromé sbírky motocyklů, motorů, dětských kočárků, bicyklů, koloběžek, fotoaparátů a dětských hraček je možná po předchozí dohodě s majitelem.

KONTAKT: Jaromír Menčík, Čenkovská 34, 589 01 Třešť, tel.: 567 224 055, mobil:732 831 883, e-mail: mendvor@centrum.cz

ŽĎÁRSKO

■ Aueršperk

ZŘÍCENINA HRADU

Pozůstatky středověkého hradu stojí na táhlém horském hřebenu obtékaném říčkou Bystřičkou poblíž obce Dvořiště u Bystřice nad Pernštejnem. Založili ho pravděpodobně Pernštejnové, pod jejichž správou ve 13. století území patřilo. Název hradu vychází z legendy rodového erbu – německý výraz Auer znamená zubr, jehož hlavu mají Pernštejnové ve znaku. V roce 1403 je hrad uváděn již jako pustý. Přes pokročilý rozpad zdiva je patrné původní rozložení hradu. Přístupová cesta vedla přes 16 m široký a 13 m hluboký příkop a na hradní nádvoří se muselo projít několika branami. Nejvýraznějším reliktem je pozůstatek hlavní válcové věže.

■ Bukov

ZŘÍCENINA HRADU

Hrad Bukov (někdy zvaný také Lísek) patří k nejstarším šlechtickým hradům na Moravě. Vyrostl v první polovině 13. století na homolovitém ostrohu nad soutokem dvou potoků nedaleko stejnojmenné obce. Neměl ale dlouhého trvání. Tasovci si po roce 1300 vybudovali hrad Mitrov, kam bylo přeneseno centrum panství a Bukov byl opuštěn. Na rozlehlé zřícenině je patrný příkop, od něhož vede lávka ke zbytku válcové věže a pozůstatkům zdi hradního paláce. Archeologickým průzkumem bylo zjištěno, že palác měl teplovzdušné vytápění.

■ Bystřice nad Pernštejnem

MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum sídlí v budově bývalé radnice. Expozice obsahují přírodopisné a etnografické sbírky, představena je historie města, tradice hornictví a výroby štěpánovské litiny. Ve sklepeních se zachovalými gotickými klenbami jsou umístěny expozice o geologickém vývoji regionu, těžbě uranu na Vysočině a archeologická expozice o osídlení povodí horního toku Svratky. V přízemí muzea sídlí Turistické informační centrum.

KONTAKT: Městské muzeum, Masarykovo náměstí 1, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem, tel. 566 552 180, e-mail: muzeum.bystricko@tiscali.cz, www.bystricko.cz

MALÉ MUZEUM MALÝCH MOTOCYKLŮ

V soukromé sbírce jsou k vidění tři desítky historických motocyklů české i zahraniční výroby – první Pionýry, mopedy Stadion, policejní Jawa 634 ze sedmdesátých let minulého století, řada vojenských motocyklů a několik motokol. Raritou je novodobá „retro“ Jawa 555 vyrobená z laminátu v roce 2006 v Číně. Pro malé děti je tu malá výstavka hraček od firmy Kovap. Sběrka je přístupná o víkendech, v ostatní dny po dohodě s majitelem.

KONTAKT: František Prosecký, Kostelní ulice 252, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem, tel. 566 552 789, 603 506 442, 777 206 442, e-mail: prosecky.tatra@worldonline.cz

■ Dalečín

ZŘÍCENINA HRADU

Gotický hrad na vyvýšenině obtékané řekou Svratkou býval majetkem mocných rodů Tasovců a pánů z Pernštejna. Po husitských válkách se stal sídlem loupežníků a proto byl v roce 1519 dobyt a vypleněn zemským hejtmánem Artlebem Vranovským z Boskovic. Vnější zeď kruhového hradního paláce působí monumentálním dojmem i dnes. Dochovala se v téměř původní výšce. Zeď je horizontálně členěna dvěma řadami otvorů po trámech patér a směrem k řece se v prvním a druhém patře otevírá velkými okny někdejšího hradního paláce.

■ Dolní Rožinka

STRAŠIDELNÝ ZÁMEK DRAXMOOR

V původní středověké budově zřídili v 16. století majitelé zámku pivovar a o dvě století později sloužila jako zámecká sýpka. Dnes je v ní umístěna expozice plná magie, kouzel a strašidel. Do světa fantazie návštěvníky uvede film s 3D efekty, v jednotlivých patrech čekají na návštěvníky pohyblivé a ozvučené modely draků, čarodějnic a nadpřirozených bytostí. Tajuplnou věží se vstupuje do originálních sklepních prostor. unikátní atrakcí se stal bezbariérový výtah se strašidelnými efekty a muzeum legend z Vysočiny. Nádvoří se stylovou krčmou a chaloupkou na kuří nožce je využíváno při nočních světelných show.

KONTAKT: DraXmoor - Strašidelný zámek, 592 51 Dolní Rožinka 5, tel. 566 567 400, 602 319 990, e-mail: info@draxmoor.cz, www.western.cz

MUZEUM VETERÁNŮ

Nedaleko Strašidelného zámku, v bývalém zemědělském objektu, je umístěno muzeum historických vozidel sběratelů Veterán-Tatra-Klubu. Příznivce motoristické historie potěší čtyřválcový model z roku 1935 nebo tatraplán z roku 1951, k vidění je legendární Tatra 603 a několik 613, včetně dvou dochovalých kusů T 613 vyrobených v malé sérii v modifikaci rychlá sanita. Dobu šedesátých let reprezentují armádní vozy s netypickými karoseriemi a auta používaná bývalou Veřejnou bezpečností.

KONTAKT: Muzeum veteránů, 592 51 Dolní Rožinka 5, tel. 566 567 400, e-mail: info@draxmoor.cz, www.western.cz

■ Herálec

VALENŮV MOST

Kamenný tříobloukový most přes řeku Svratku z roku 1856 je dokladem technické zdatnosti tehdejších kameníků. Stojí u něj kámen, na němž je vyznačena zemská hranice mezi Čechami a Moravou. Most v minulosti spojoval českou a moravskou část obce, obě části byly spojeny v roce 1952.

■ Jimramov

SÍŇ RODÁKŮ

Stálá expozice seznamující s historií městečka a jejími nejvýznamnějšími osobnostmi (bratři Mrštíkové, Jan Karafiát, Karel Slaviček, M. J. Sychra, František Žemlička, Čeněk Dobiáš, Bohuslav Kozák) je umístěna v budově Horní školy u sv. Jana. V přízemí budovy byla v roce 2002 vytvořena expozice Život a dílo Jana Karafiáta. Místnost zdobí originální Karafiátův nábytek. Cenným exponátem je rozměrné dioráma z roku 1939 na téma Karafiátovy knihy Broučci, jehož autorem je Jiří Trnka.

KONTAKT: Městys Jimramov, tel. 566 562 516, e-mail: ou.jimramov@quick.cz.

■ Krátká

SOUBOR LIDOVÉ ARCHITEKTURY

Vesnice Krátká, místní část městyse Sněžné, vznikla v první třetině 18. století jako obytná kolonie lesních dělníků. V obci, prohlášené vesnickou památkovou rezervací, najdeme roubené i zděné domy s hospodářským zázemím. Převládá typ malých horských usedlostí malebně začleněných do okolní krajiny. Roubené stavby mají nejčastěji lomenice skládané do tvaru kříže.

www.snezne.cz

ZAJÍMAVOST

Během jarmarků spojuje nejzajímavější místa obce naučná stezka. Je určena rodinám s dětmi, proto jednotlivá zastavení provázejí roztomilé nadpozemské bytosti – rarášek netopýří, česáček sadový nebo ukrývač škodolibý.

■ Křižánky

SOUBOR LIDOVÉ ARCHITEKTURY

Obec leží v srdci Žďárských vrchů a počtem 45 kulturních památek je největší vesnickou památkovou rezervací v kraji Vysočina. Řeka Svratka ji dělí na dvě části – České Křižánky, které vznikly před polovinou 14. století a Moravské Křižánky, které jsou připomínány o sto let později. Rozhodující vliv na rozvoj osady měla v 17. století sklářská huť a později železářský hamr. Tehdy si začali stavět zdejší dělníci domky v místech dnešních Českých Milov, třetí místní částí obce. Křižánky jsou typickým horským sídlem s rozptýlenou zástavbou. Mezi domy najdeme malá roubená stavení i velké usedlosti bohatých sedláků.

<http://www.obeckrizanky.cz/joomla/>

■ Mitrov

ZŘÍCENINA HRADU

Hrad na kopci nad říčkou Bobrůvkou, asi 2 km východně od obce Strážek, založil počátkem 14. století některý z potomků Demetera z Bukového z rodu Tasovců a nazval ho Demitrov, zkráceně Mitrov. Od prvních držitelů odvozoval svůj původ rod Mitrovských. V roce 1415 přešel hrad do rukou Viléma z Pernštejna. Postupně však ztratil význam a byl opuštěn. Turisticky zajímavým pozůstatkem hradu je torzo hranolové věže u bývalé první brány a část zdiva přilehlých hradeb.

■ Nížkov

KOSTNICE

Kostnici s jehlancovou střechou nechal vybudovat před západním průčelím kostela sv. Mikuláše děkan Heberlandt. Uvnitř jsou vyrovnané čtyři hranice (2 m x 2 m x 2,5 m) z lebek a kostí téměř osmi tisíc osob. Podle legendy hranice vyrovnal neznámý slepý mladík po sedmileté válce o habsburské dědictví, během níž byl v obci v letech 1740 – 1742 zřízen velký polní lazaret. Po vypuknutí cholery a tyfu umírali vojáci v lazaretech po stovkách – Sasové, Francouzi, Bavoři, Prusové. Těla byla ukládána do společných hrobů, ale i do chodeb pod Nížkovem.

KONTAKT: Obecní úřad Nížkov, tel. 566 675 136, 604 916 244, 566 675 289, e-mail: starosta@nizkov.cz, www.nizkov.cz

■ Nové Město na Moravě

HORÁCKÉ MUZEUM

Muzejní expozice jsou umístěny od počátku minulého století v budově bývalé renesanční radnice. Byla přestavěna v roce 1555 z odkoupeného měšťanského domu. Z původního objektu se zachovala renesanční vstupní síň s kamenným portálem, poschodí s věžičkou bylo vystavěno po požáru roku 1723. V průčelí je vsazen kámen s vrocením 1555 a zubří hlavou. Čelní fasáda je vyzdobena sgrafitem místního rodáka Karla Němce z roku 1938. Stálé expozice představují lidovou kulturu, tradici sklářství a železářství na Novoměstsku, historii výroby lyží a lyžování a školní třídu z 30. let 20. století. V letních měsících je na nádvoří muzea v provozu Vířský mlýnek, soubor dřevěných figurek poháněný vodním kolem.

KONTAKT: Horácké muzeum, Vratislavovo náměstí 114, 592 31 Nové Město na Moravě, tel. 566 650 216, e-mail: horacke.muzeum@nmmn.cz, <http://hm.nmmn.cz>.

HORÁCKÁ GALERIE

Galerie, založená v roce 1964, sídlí od roku 1972 v budově zámku. Původně renesanční zámek byl postaven těsně po polovině 16. století pravděpodobně ještě za vlády Pernštejnů a stavebně upraven po roce 1588 Vilémem Dubským z Třebomyslic. V roce 1643 byl vypleněn Švédy, záhy však obnoven. Při velkém požáru města v roce 1723 vyhořel, barokní úpravou v polovině 18. století vznikla přístavbou dalších budov nová čtyřkřídlá dispozice. Dnešní

podoba zámku pochází z roku 1874, kdy byl upraven v novorenesančním slohu. V expozici Proměny krajiny a tvaru jsou obrazy a plastiky ze sbírek galerie, vystaveno je hutně tvarované škrdlóvicí sklo ze 60. a 70. let 20. století. Nádvoří galerie je místem konání koncertů a kulturních akcí.

KONTAKT: 592 31 Nové Město na Moravě, Vratislavovo náměstí 1, tel. 566 654 211, e-mail: horacka.galerie@nmmn.cz, <http://hg.nmmn.cz>

DŮM BRADYOVÝCH

Dům čp. 13 na Vratislavově náměstí ukrývá trpké vzpomínky na dobu nacistické okupace. Pozoruhodný životní příběh Hany Bradyové, která byla v roce 1942 jako jedenáctiletá deportována do Terezína, se po mnoha letech podařilo rekonstruovat Tumiko Ishioka, zakladatele Tokijského centra pro studium holocaustu. Osud Hany zpracovala kanadská novinářka Karen Levine ve světoznámé knize „Hanin kufřík – příběh dívky, která se nevrátila“. Na fasádě domu najdeme pamětní desku Hany, v prvním patře rodinné fotografie a titulní strany vydání knihy ve 21 jazycích.

TIP

OBRÁZKOVÁ CESTA LESEM OCHOZA

Les Ochoza je protkán spleť cest a cestiček, v zimě po nich vedou trasy závodů v běhu na lyžích. Trasa dlouhá 9,6 km je značena z Vratislavova náměstí. Plánek trasy putování za osmi obrázky lze zakoupit v informačním centru, absolvovat ji lze na kole, pěšky i na lyžích. Místa, kde jsou na stromech umístěny obrázky, jsou opředena pověstmi a legendami. Autory obrázků jsou novoměstští umělci a malíři, originály jsou vystaveny na dvoře Horáckého muzea.

KONTAKT: Městské informační centrum, Vratislavovo nám. 97, 592 31 Nové Město na Moravě, tel. 566 650 254, e-mail: ic@nmmn.cz, www.nmmn.cz

Pyšolec

ZŘÍČENINA HRADU

Rozsáhlý hrad Pyšolec patřil k sídlům pánů z Pernštejna. Založen byl na přelomu 13. a 14. století na kopci v meandru řeky Svratky u Víru. V roce 1358 ho získal moravský markrabě Jan Jindřich a začal s jeho obnovou. Pernštejnové se usilovně snažili o znovuzískání hradu do svého držení, podařilo se jim to až v roce 1446. Zánik hradu je s ohledem na archeologické nálezy kladen do třetí čtvrtiny 15. století, skutečný důvod jeho zániku ale není znám. Zachovala se polovina mohutné válcové věže, zbytky hradního paláce a dva mohutné pilíře zesilující hradby. V terénu je patrný důmyslný systém valů a příkopů.

■ Skály

ZŘÍCENINA HRADU

Pozůstatky hradu, zvaného též Štarkov, se nacházejí na strmých skalách nedaleko Jimramova. Jsou součástí chráněné přírodní památky Štarkov, kterou tvoří rulové skalní útvary a okolní balvanové sutě. Zdejší území získal kolem roku 1360 získal Archleb z Kunštátu od pánů z Pernštejna. Jeho syn Heralť zastával po dlouhá léta úřad nejvyššího brněnského sudího a vybudoval tu hrad. Po jeho smrti vypukly spory o majetek, hradu se zmocnil Jan z Břežan a podnikal odtud loupeživé výpravy. Proto byl hrad v polovině 15. století moravskými stavy rozbořen. Mohutné skály určily velmi svébytnou podobu stavby. Byla mezi ně vtěsnána brána i hradní jádro. Zřícenina hradu má tak podobu směsice skalních útvarů doplněných zbytky zdíva, příkopů a valů.

■ Sněžné

GALERIE SNĚŽNÉ

Galerii založili v roce 1997 malíři Jan Odvárka, Rudolf Němec a Pavel Mertlík. Zhlédnout můžete díla výtvarníků z celé ČR, pořádány jsou autorské výstavy, výstavy keramiky.

KONTAKT: Eva Bukáčková, Sněžné 90, tel. 774 599 801566 554 027, 728 224 093, e-mail: bukackovaeva@unet.cz, www.kniharina.cz

■ Svatka

MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum je zaměřené na prezentaci způsobu života městečka v období první republiky a je umístěno ve zrekonstruovaných prostorách bývalé hasičské zbrojnice. V podobě jednotlivých „domeč-

ků“ je k vidění např. dílna klempíře, hrnčíře, ševce, výrobce lyží a kožešníka, expozice školy, spořitelny a koloniálního obchodu s trafikou. Některé exponáty pocházejí ze sbírek původního muzea z poloviny minulého století, většina sbírkových předmětů byla nahromážděna v letech 2000-2004.

KONTAKT: Městské muzeum, 592 02 Svatka, U zbrojnice 347, tel. 777 224 205, e-mail: mudroch.martin@centrum.cz (správce muzea), www.svatka.cz

■ Templštejn

ZŘÍCENINA HRADU

Zříceninu hradu je možno nalézt v lese 1,5 km západně od obce Dolní Heřmanice, nad bývalým Eliášovým mlýnem. Vybudován byl pravděpodobně jako strážní hrádek nad údolím řeky Oslavy, kterým vedly obchodní cesty, Žďárská a Libická. Zachovalo se torzo hranolové obytné věže zřejmě z přelomu 13. a 14. století.

■ Velká Bíteš

MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum se nachází v zadním traktu historického domu situovaného proti radnici. Byl vystavěn na sklonku 16. století žerotínskou vrchností pro farní a školní účely Jednoty bratrské. V jeho těsné blízkosti bývala modlitebna Českých bratří. Stálá expozice je zaměřena na mineralogické a geologické zajímavosti Velkobíteška, v hlavním sále je vlastivědná expozice.

KONTAKT: Městské muzeum, Masarykovo náměstí 5, 595 01 Velká Bíteš, tel., fax: 566 532 383, 739 181 345, e-mail: muzeum.velkabites@seznam.cz, www.velkabites.cz/kultura/muzeum

OPEVNĚNÝ KOSTEL

Dominantou města je kostel sv. Jana Křtitele v severní vyvýšené části města. Části obvodových zdí původního románského kostela byly začleněny do gotické přestavby na sklonku 15. století. Ze stejného období pochází mohutné opevnění kolem kostela, zesílené dvoupatrovou vstupní věží a pěti baštami se střílnami. Celý komplex kostelní tvrze je ojedinělou stavební památkou. Unikátním inventářem jsou čtyři původní zvony.

TIP SVATÁ HORA

Vrchol s malým pomníčkem a plastikou se nachází 8 km severně od Velké Bíteše. Podle legendy zde byla jako dítě zachráněna sv. Zdislava z nedalekého hradu Křižanova. Z vrcholu se nabízí překrásný výhled na rozlehlé panorama východního okraje Českomoravské vrchoviny.

■ Velká Losenice

KOSTNICE

Památkově chráněná kostnice byla postavena v roce 1746 knížetem Karlem Maxmiliánem z Dietrichštejnu. Ve dvou sloupech jsou tu složeny kosti tří set vojáků pluku hraběte Kolowrata, zraněných v bitvě u Stregova ve Slezsku a sem převezených. Tuto skutečnost připomínají i tři válcová Boží muka. Prohlídka možná po předchozí dohodě s Farním úřadem Velká Losenice, tel. 566 666 121.

■ Velké Meziříčí

ZÁMEK – MUZEUM VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Původně gotický hrad z 13. století, přestavěný na renesanční zámek, byl barokně rozšířen a pseudogoticky upraven. Z jednotlivých stavebních slohů zůstala zachována goticko-renesanční lodžie a renesanční vstupní brána. Zámecké interiéry jsou zdobené štukem a malbami a vybaveny dobovým mobiliářem. Od roku 1948 sídlí na zámku muzeum. Vedle zámeckých salonů jsou k vidění historické, etnografické, umělecké a přírodovědné expozice. Expozice Ve znamení sedmi per přibližuje historii i současnost města. Další expozice jsou věnovány osobnostem letce Jana Čermáka a sochaře Jiřího Marka, císařským vojenským manévřům, které se v okolí města konaly roku 1909, období kubismu, vystavení jsou ptáci a mořské lastury. Jedna expozice je zaměřena na historii pozemních komunikací na území ČR. V zámeckém parku je umístěn dřevěný krytý most, přenesený sem z nedaleké Krásnévsí, zrekonstruovaný roku 1986.

KONTAKT: Muzeum Velké Meziříčí, Zámecké schody 1200/4, 594 01 Velké Meziříčí, tel. 566 522 206, 566 522 773, e-mail: muzeumvm@muzeumvm.cz, www.muzeumvm.cz

GALERIE SYNAGOGA

Galerie je umístěna v bývalé tzv. Staré synagoze, postavené počátkem 16. století v goticko-renesančním slohu. Židovská obec se rychle rozvíjela zejména po třicetileté válce, památkou na židovské osídlení je také židovský hřbitov s barokními náhrobkou. Synagoga se zachovalým portálem dnes slouží jako výstavní prostor muzea. Historie Židů ve Velkém Meziříčí je připomínána ve stálé expozici Magen David, umístěné na bývalé ženské galerii.

KONTAKT: Muzeum Velké Meziříčí, Galerie Synagoga, Novosady 1146/79, 594 01 Velké Meziříčí, tel. 566 524 621, e-mail: muzeumvm@muzeumvm.cz, www.muzeumvm.cz

· KOSTEL SV. MIKULÁŠE – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Kostel je dominantou náměstí. Postaven byl v polovině 13. století, mnohokrát byl rozšiřován, ve druhé polovině 18. století barokně upraven. Hranolová třípatrová věž, vysoká 64 metrů, byla postavena v polovině 15. století. Cestou na ochoz, který je ve výšce 40 metrů, si mohou zájemci prohlédnout šest zvonů a výstavu 99 historických fotografií města. Od 16. století byly na věži hodiny, ty dnešní jsou z roku 1949 a jsou největšími osvětlenými hodinami v České republice – průměr ciferníku měří 420 cm.

KONTAKT: Městské informační centrum, Radnická 29/1, 594 13 Velké Meziříčí, tel. 566 781 047, e-mail: ic@mestovm.cz, www.mestovm.cz

■ Zubštejn

ZŘÍČENINA HRADU

Hrad patřil k nejvýznamnějším sídlům mocného rodu pánů z Pernštejna. Byl vybudován na protáhlém skalnatém hřebenu na pravém břehu řeky Svatky nedaleko obce Pivonice, aby chránil obchodní cestu vedoucí z Brna na Poličku. Pernštejnové mají v rodovém znaku zubra, původní název hradu Kámen byl proto změněn na Zubštejn, z něhož vznikl zkomolením současný název Zubštejn. Poslední doklad o tom, že byl rozlehlý hrad obydlen, je z roku 1522. Dochován je zbytek severní vstupní věže a velká část hradního paláce. Areál je v majetku města Bystřice nad Pernštejnem, které v rámci rozsáhlého projektu připravuje statické zajištění hradu a novou přístupovou cestu. Pro návštěvníky tu

v budoucnu budou umístěny napodobeniny středověkých obléhacích zbraní a strojů a skanzen v podobě řemeslnického podhradí.

■ Žďár nad Sázavou

ZÁMEK

Cisterciácký klášter založený roku 1252 znojemským purkrabím Bočkem z Obřan byl v 18. století obnoven podle návrhů architekta Santiniho. Svou dnešní podobu získal zámek po roce 1784, kdy klášter vyhořel, z rozhodnutí císaře Josefa II. byl zrušen a přestavěn na rozsáhlý zámecký areál. V jádru gotická je bývalá opatská budova a část konventu, hospodářské budovy prvního nádvoří jsou barokní.

V budově konventu jsou nyní umístěny stálé muzejní expozice. V přízemí je umístěna Santiniho expozice, která nabízí návštěvníkům

pohled do historie zdejšího kláštera a prostřednictvím fotografií, modelů a výkresů představuje Santiniho stavby. Doplňují ji originály a kopie soch, dobové malby a videoprojekce. Od května 2009 je zde dále stálá expozice Umění baroka ze sbírek Národní galerie Praha, obsahující vrcholná díla barokního umění střední Evropy.

V prelaturě přestavěné architektem Santinim dnes sídlí Muzeum knihy (viz dále). Původně gotický klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie z druhé poloviny 13. století, Santinim přestavěný v duchu barokní gotiky, má bohatou výzdobu interiéru a od srpna 2009 nese titul baziliky minor. V severní kapli se zachovaly fragmenty pozdně gotických nástěnných maleb ze druhé poloviny 15. století. Také desetiboká studniční kaple byla upravena Santinim. Byla symbolem kláštera a již ve 14. století ukrývala 35 metrů hlubokou studnu. Na železné kované konstrukci, vystupující z kamenné obruby studny, stávala socha Studniční Panny Marie.

Na severní straně čtvrtého zámeckého nádvoří, v bývalých konírňách šlechtické akademie, je výstava Historie rodu Kinských věnovaná velkým postavám české šlechtické rodiny. Poprvé je rod pánů Kinských zmiňován počátkem 13. století za panování krále Přemysla Otakara I. V první polovině 20. století převzal správu panství Žďár nad Sázavou.

Prohlídky zámeckého areálu a průvodcovské služby zajišťuje Informační a turistické centrum zámek Žďár nad Sázavou. Zámek 11, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel. 566 629 152, 602 565 309, e-mail: itc@zamekzdar.cz, www.zamekzdar.cz

MUZEUM KNIHY

Muzejní expozici zaměřenou na dějiny písma, vývoj knižní kultury a knihtisku tvoří sbírky Národního muzea Praha. Jsou umístěné v prelaturě bývalého cisterciáckého kláštera, přestavěné architektem Santinim. V hlavním sále je na celé stropní ploše rozměrná freska od K. F. Töpfera. Vystaveny jsou středověké rukopisy, staré tisky, ukázky současné knižní ilustrace, k vidění je středověké skriptorium, klasicistní mobiliář zámecké knihovny, vybavení tiskárny ze 16. století a ukázky tiskařských strojů.

KONTAKT: Národní muzeum Praha, Muzeum knihy, Zámek 13, 591 02 Žďár nad Sázavou, tel. 566 625 370, e-mail: muzeumknihy@seznam.cz, www.nm.cz/knihovna-nm/muzeum-knihy.php, www.zamekzdar.cz

KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO NA ZELÉNÉ HOŘE

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého byl vystavěn podle návrhů významného pražského architekta vrcholného baroka Jana Blažeje Santiniho – Aichla. Stavbou ho pověřil opat žďárského kláštera Václav Vejmluva, nadšený ctitel sv. Jana Nepomuckého, který se k jeho stavbě rozhodl hned poté, co byl v dubnu 1719 v rámci beatifikačního procesu nalezen ve světcově hrobě ve Svatovítské katedrále v Praze jeho údajný neporušený jazyk. Stavba kostela byla zahájena v srpnu téhož roku a jako místo stavby bylo vybráno návrší nad kon-

ventním rybníkem, jihovýchodně od kláštera. Kostel byl vysvěcen v září 1722 a je považován za vrchol Santiniho tvorby. Pro originalitu české barokní gotiky a mistrovskou kompozicí areálu se symbolikou svatojánské pěticípé hvězdy byl kostel v roce 1994 zapsán do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Uvnitř kostela znázorňuje symboliku magického čísla pět především pět oltářů a pět chodeb, na hlavním oltáři pět hvězd a pět andělů. Nádvoří poutního místa vymezují ambity s pěticemi bran a kaplí. Brány umístěné uprostřed jednotlivých ramen mají kupolové střechy a doplněny jsou sochami. V květnu se na Zelené hoře koná tradiční Svatojánská pout.

KONTAKT: Zelená hora – památkový areál, tel. 566 622 855, 724 758 993 (prohlídky), 724 663 716 (vedení), e-mail: zel.hora@telc.npu.cz, www.zdarns.cz, www.zelena-hora.eu

KAMENNÝ MOST

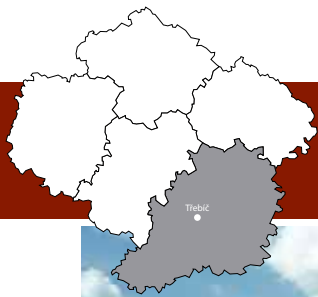
Silnice z centra města k areálu zámku vede přes barokní kamenný most se třemi oblouky, který v délce 40 metrů překlenuje Stržský potok u Konventního rybníka. Byl postaven v roce 1761 a přestože je široký pouze 6 metrů, dodnes slouží dopravě na frekventované silnici I/37. Zdobí ho osm soch světců, jejichž autor není znám. Originály soch byly při rekonstrukci mostu sneseny a nahrazeny kopiemi. Soubor originálních soch bude po restaurování umístěn do prostoru tzv. Dolního hřbitova.

REGIONÁLNÍ MUZEUM

Muzeum sídlí v historické budově vzniklé přestavbami středověké tvrze z počátku 14. století. Pořádány jsou zde krátkodobé výstavy s regionální tematikou. Muzejní fond tvoří rozsáhlé sbírky dokladů lidové kultury, keramiky, skla, litiny, cinu, uměleckých děl, mezi nejcennější patří sbírka starých tisků a entomologická sbírka.

KONTAKT: Regionální muzeum, Tvrz 8, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel. 566 625 645, e-mail: zdenek.malek@zdarns.cz

TŘEBÍČSKO

■ Budišov

ZÁMEK

Zámek stojí na místě původní středověké vodní tvrze, přebudované v 70. letech 16. století. Dnešní barokní podobu získal zámek přestavbou v roce 1715, pozdně barokní úpravy byly provedeny v 80. letech 18. století. V téže době byl kolem zámku zřízen park s bohatou sochařskou výzdobou s antickou tematikou. V zámku je umístěn a zpřístupněn zoologický depozitář představující nejstarší kolekce ptáků, savců, ryb a obojživelníků ze sbírkového fondu Moravského zemského muzea Brno. Je zde možné také spatřit trofeje z loveckých výprav do Afriky, Asie a Kanady a exponáty přibližující faunu delty Dunaje. V interiéru jsou rokokové malby s čínskými motivy.

KONTAKT: Moravské zemské muzeum Brno, Zámek Budišov, 675 03 Budišov, tel. 568 875 198 (zámek), 737 823 873 (průvodkyně), www.mzm.cz

■ Čalovice

ZŘÍČENINA HRADU

Přibližně 2 km severovýchodně od obce Dalešice, na skalnatém výběžku nad údolím řeky Jihlavy, se dochovaly nepatrné zbytky hradu, jehož okolí zatopila voda Dalešické přehrady. Archeologickým výzkumem bylo prokázáno, že hrad byl postaven koncem 13. století a je většinou v písemných pramenech označován jako tvrz. V roce 1417 byl hrad již pustý – zanikl požárem, který vypukl

při jeho dobytí v rámci válek mezi moravskými markrabaty Joštem a Prokopem. Zachovaly se části čelní zdi a věže, základy hradeb a hluboký příkop.

■ Dalešice

MUZEUM RAKOUSKO-UHERSKÉHO PIVOVARNICTVÍ

Pivovar v Dalešicích byl založen pravděpodobně již koncem 16. století, první písemná zpráva se však váže až k roku 1609. V dnešním pivovaru je zachována část původního zařízení z 19. a počátku 20. století. Výroba piva byla po 25leté přestávce obnovena v roce 2002, ochutnat ho lze ve zdejší restauraci. V jedné ze zrekonstruovaných budov pivovaru je umístěno muzeum, v němž mohou návštěvníci spatřit dobové technické vybavení včetně varny, funkčního parního stroje a sladovnické věže a také kopie kostýmů z filmu Postřižiny, který se zde v roce 1980 natáčel.

KONTAKT: Akciový pivovar Dalešice, 675 54 Dalešice 71, tel. 568 860 942, e-mail: pivovar@pivovar-dalesice.cz, www.pivovar-dalesice.cz

INFORMAČNÍ CENTRUM VODNÍ ELEKTRÁRNY DALEŠICE

Během dvouhodinové exkurze zhlédnete film o vodních elektrárnách, prohlédnete si modely a v doprovodu profesionálních průvodců můžete navštívit i provozní prostory elektrárny.

KONTAKT: Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany a Vodní elektrárny Dalešice, 675 50 Dukovany, tel. 568 815 519, e-mail: infocentrum.edu@cez.cz, rezervační systém na exkurze na www.cez.cz pod odkazem Věda a vzdělávání > Pro zájemce > Exkurze

■ Dešov

SOUBOR LIDOVÉ ARCHITEKTURY

První zmínka o obci pochází z roku 1398. V 15. století sídlili na místní tvrzi vladykové, cennou památkou je kaple P. Marie Bolestné z roku 1781. Zástavba Dešova je uličního typu, domy jsou orientované do ulice svými štíty. Část území obce byla prohlášena vesnickou památkovou rezervací pro urbanistickou zachovalost sídla a architektonickou hodnotu některých domů. Památkově chráněno je jedenáct usadelostí – mají barokně tvarované štíty, bohatou štukovou výzdobou fasád a zdobená vjezdová vrata.

www.desov.cz

■ Dukovany

INFORMAČNÍ CENTRUM JADERNÉ ELEKTRÁRNY DUKOVANY

Prostřednictvím moderní audiovizuální techniky a výkladu průvodců se návštěvníci seznámí s problematikou jaderné energetiky a elektrárnou samotnou. Podrobným obrazovým a slovním vysvětlením je opatřen dispoziční plán celé elektrárny. Technické informace poskytnou modely reaktoru, reaktorového bloku a ukládání použitého paliva. Součástí dvouhodinové exkurze je film o energetice.

KONTAKT: Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany a Vodní elektrárny Dalešice, 675 50 Dukovany, tel. 568 815 519, e-mail: infocentrum.edu@cez.cz, rezervační systém na exkurze na www.cez.cz pod odkazem Věda a vzdělávání > Pro zájemce > Exkurze

■ Heraltice

HASIČSKÉ MUZEUM

Dnešní městys Heraltice u Okříšek na Třebíčsku byl založen v druhé polovině 13. století jako farní osada na prastaré silnici z Vídně do Prahy. Hasičské muzeum vzniklo v prostorách obecního domu a slavnostně bylo otevřeno v roce 2004 při příležitosti 110 let založení Sboru dobrovolných hasičů

Heraltice. Termín prohlídky je nutné dohodnout předem s provozovatelem.

KONTAKT: Sbor dobrovolných hasičů Heraltice, 675 21 Okříšky, tel. 603 575 153, 607 615 861.

■ Holoubek

ZŘÍČENINA HRADU

Pozůstatky středověkého hradu nad údolím řeky Jihlavy se nacházejí u obce Plešice, přibližně 8 km jihozápadně od Náměště nad Oslavou. V protikladu se svým mírumilovným názvem se na přelomu 14. a 15. století hrad stal obávaným sídlem loupežníků. Proto roku 1440 rozhodl velkomeziříčský sněm o jeho zboření. Dochovala se 9 metrů vysoká zeď mohutné věže, základy hradeb a hradního paláce a vysledovat lze hluboký šijový příkop.

■ Hrotovice

PAMÁTNÍK F. B. ZVĚŘINY

Expozice ve zrekonstruovaném domě na náměstí představuje život a dílo akademického malíře Františka Bohumíra Zvěřiny, zdejšího rodáka (1835 – 1908). Témata svých kreseb čerpal zejména z cest po balkánských zemích, zachytil na nich také Podyjí i svůj rodný kraj. V budově je umístěno sezónní informační centrum.

KONTAKT: Informační centrum, Náměstí 8. května 2, 675 55 Hrotovice, tel: 568 860 057, e-mail: icentrum@hrotovice.cz, www.hrotovice.cz. Provoz 1. 5. – 30. 9., mimo provozní dobu kontaktní telefon 568 860 120.

■ Jaroměřice nad Rokytnou

ZÁMEK

Původně renesanční zámek vznikl na místě gotické vodní tvrze a byl později přestavěn v rozsáhlý barokní zámecký komplex s farním kostelem sv. Markéty. Je obklopen pravidelnou zahradou francouzského typu, která přechází v přírodně krajinářský park. V zámku je instalace dobových interiérů s hodnotným zařízením a sbírkami. Historická expozice připomíná hudební tradici spojenou s osobami hraběte Jana Adama Questenberka a kapelníka jeho zámecké kapely Františka Václava Míči. V zámku se nabízí návštěvníkům možnost výběru ze dvou prohlídkových okruhů, které zpřístupňují celou část zámku původně obývanou šlechtou. Každoročně se v historických prostorách zámku koná řada koncertů, na hudební tradici navazuje Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského.

KONTAKT: Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou, Náměstí Míru 1, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou, tel. 568 440 025, 568 440 237, e-mail: jaromerice@telc.npu.cz, www.zamek-jaromerice.cz

MUZEUM OTOKARA BŘEZINY

Muzeum je nejstarším literárním muzeem na Moravě. V původní podobě je v něm zachován básníkův byt, studijní knihovna obsahuje celé Březinovo dílo. V archivu jsou shromážděny rukopisy a dokumenty o Otokaru Březinovi, jeho přátelích a o osobnostech, které svým dílem ovlivnil. Školní výpravy si mohou vybrat z několika video- a audioprogramů, zahrnujících tematiku také dalších osobností – Jakuba Demla, Františka Bílka, Jana Zahradníčka, Jiřího Kuběny a dalších. Součástí muzea je galerie obrazů a grafik Františka Bílka.

KONTAKT: Společnost Otokara Březiny, Březinova 46, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou, tel. 603 760 768, e-mail: studijniknihovna@otokarbrezina.cz, www.otokarbrezina.cz

■ Jemnice

MUZEUM VYSOČINY TŘEBÍČ, POBOČKA JEMNICE

Expozice jsou umístěny v historickém domě s renesančním jádrem, empírově upraveném. V jeho zadní části zůstaly zachovány hospodářské budovy z přelomu 19. a 20. století. Muzejní sbírky dokumentují dějiny města a dolování nerostných surovin na jihozápadní Moravě. Pozornost je věnována padesátileté tradici místní výroby baleného čaje.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Třebíč, pobočka Jemnice, Náměstí Svobody 75, 675 31 Jemnice, tel. 604 419 160, www.zamek-trebic.cz, www.tic.jemnice.cz

MĚSTSKÉ HRADBY

Kolem celého historického jádra jsou zachovány dvojité hradby se čtyřmi baštami a dvěma barbakany. Byly budovány od roku 1227 z popudu krále Přemysla Otakara I., silné zdi doplňoval příkop, val a brány. Na vnější straně Malé branky je zazděná „Kamenná panna“ – paládium města. Podle jedné z tradovaných pověstí představuje dceru Přemysla Otakara I. Anežku. Vytlučené kamenné ostění této brány ukazuje, jak na ně vozy při vjíždění do města narážely. Bránu zdobí cimbuří přistavěné ve dvacátých letech minulého století.

ŽIDOVSKÁ ČTVRŤ A HŘBITOV

V Jemnici byla jedna z nejstarších židovských obcí v českých zemích. První písemná zmínka pochází z roku 1336. Židovské ghetto se rozkládalo jihovýchodně od zámku, zachovala se podstatná část domů a brána. Synagoga byla za druhé světové války zbourána a místní Židé odvezeni do Terezína. Nejstarší náhrobky na židovském hřbitově pocházejí ze 17. století.

PAMÁTNÁ LÍPA

Prastará lípa roste poblíž kostela sv. Václava a přesná informace o jejím stáří chybí. Podle jedné z legend byla vysazena za zdejšího pobytu královny Elišky Přemyslovny na počátku 14. století, podle jiné pod ní kázal v polovině 15. století mnich Jan Kapistrán, podle další ji mniši františkánského kláštera zasadili v roce 1675, když opouštěli klášter a údajně ji zasadili korunou do země.

ZAJÍMAVOST

BARCHAN

Historické městská slavnost vychází z události z doby panování krále Jana Lucemburského (1310 – 1346). Legenda vypráví, že v roce 1315 táhl král Jan do boje proti Matouši Čákovu Trenčanskému a královnu Elišku, která očekávala narození dítěte zanechal v Jemnici, v bezpečí opevněného královského města. Zprávu o králově vítězství jí přinesli do města čtyři běžci. Královna posly obdarovala barchetovým náprsníkem, šátkem, punčochami a věnečkem. Vedle tradičního běhu posluh do města je součástí slavnosti kostýmovaný průvod, nechybí rytířské souboje a dobová hudba.

www.barchan.jemnice.cz

■ Kozlov

ZŘÍČENINA HRADU

Hrad stával na strmém skalnatém hřebenu v meandru řeky Jihlavy nedaleko Hartvíkovic. Vybudování Dalešické přehrady učinilo zbytky hradu prakticky nepřístupnými. Hrad vybudoval v polovině 14. století některý z manů třebíčského kláštera jako protiváhu blízkého hradu Holoubku. V roce 1556 je písemných pramenech uveden již jako pustý. Pravděpodobně byl zničen v rámci hromadné akce moravských stavů proti loupežnickým sídlům na Jihlavě a Oslavě ve čtyřicátých letech 15. století. Dochovaly se zbytky mohutné hranolové věže a stopy vyzdívků mezi skálami.

■ Kralice nad Oslavou

PAMÁTNÍK BIBLE KRALICKÉ

Památník se nachází v úcelové budově vedle pozůstatků bývalé tvrze, v níž byla v letech 1578 – 1620 tajná českobratrská tiskárna. Jejím nejvýznamnějším tiskem je šestidílná Bible kralická, která přispěla k uchování a rozvíjení českého jazyka za protireformace a v exilu. Stálá expozice Dílo tiskařů Jednoty bratrské prezentuje vznik a vývoj kralické tiskárny, vystaveny jsou mnohé staré tisky a originální doklady tiskařského řemesla, mj. i literky a drobné pomůcky, objevené při archeologickém průzkumu tvrze. Dlouhodobá výstava je věnována osobnosti Jana Ámose Komenského.

KONTAKT: Moravské zemské muzeum v Brně, Památník Bible kralické, 675 72 Kralice nad Oslavou, tel. 568 643 619, e-mail: kralice.pamatnik@seznam.cz, www.mzm.cz

■ Kramolín

ROZHLEDNA BABYLON

Stupňovitá kamenná stavba na Zeleném kopci (491 m n.m.) ne daleko Dalešické přehradě je druhou nejstarší rozhlednou v České republice. Nápis nad vchodem dokládá, že byla postavena roku 1831 hrabětem Haugwitzem pro potřeby vyměřování tzv. stabilního katastru. Je vysoká 40 m a podle některých dobových pramenů byla údajně ještě o jedno dřevěné patro vyšší. Na vrchol rozhledny vede 105 původních dubových schodů, ve vyhlídkovém patře jsou fresky jednotlivých znamení zvěrokruhu. Rozhledna je v létě přístupná o víkendech, v jiné dny lze návštěvu domluvit.

KONTAKT: Obecní úřad Kramolín, 675 77 Kramolín 17, tel. 568 645 317.

■ Kraví Hora

ZŘÍCENINA HRADU

První zmínka o hradě nad soutokem Oslavy a Chvojnice, 7 km jihovýchodně od Náměstí nad Oslavou, pochází z roku 1387. Počátkem 15. století proslula hradní posádka loupežemi po širokém okolí, nejčastěji loupeživé nájezdy směřovaly proti majetkům třebíčského kláštera. Při hromadné akci moravských stavů proti loupežnickým sídlům ve čtyřicátých letech 15. století byl hrad dobyt a pobořen. Do dnešní doby se z Kraví hory dochovala polovina věže, která dominuje celému areálu, patrné jsou také pozůstatky hradeb a nároží hranolové bašty.

■ Lamberk

ZŘÍCENINA HRADU

Poblíž obce Březník byl ve druhé polovině 14. století vybudován hrad Lamberk. Na přelomu 14. a 15. století tu sídlil rytíř Jan, zvaný Sokol. Podnikal loupeživé výpravy a jako válečník dosáhl řady úspěchů na bitevních poli. Byl vojevůdcem markraběte Prokopa a stal se významným Žižkovým spolubojovníkem. Hrad byl po polovině 15. století pobořen, opuštěn a vzhledem k jeho poloze na úzkém skalním ostrohu se z něj mnoho nedochovalo. Dobře patrná je ve skále vytesaná přístupová cesta a část hradeb.

■ Moravské Budějovice

MUZEUM VYSOČINY TŘEBÍČ – MUZEUM ŘEMESEL

V budově bývalého zámku, vybudovaného ve druhé polovině 17. století, jsou od roku 1947 umístěny muzejní sbírky dokumentující historii města, vystaven je lidový nábytek. Část muzejních sbírek, věnovaných zaniklým a mizejícím řemeslům, je umístěna v prostorech dvanácti masných krámů vystavěných v roce 1839. V bývalých zámeckých konírnách se konají výstavy, zámecké nádvoří je místem konání řady koncertů a kulturních akcí.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Třebíč, pobočka Moravské Budějovice, Náměstí Míru 1, 676 01 Moravské Budějovice, tel. 568 421 100, e-mail: muzeum@ktvmb.cz, www.zamek-trebic.cz

VĚŽ KOSTELA SV. JILJÍ – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Farní chrám byl vybudován na místě kostela připomínaného v roce 1240. Dnešní podobu získal v 18. století. Věž byla vystavěna na severní straně presbytáře kostela roku 1714, je vysoká 50 metrů a dochovaly se v ní dva zvony. Vyhlídka z ochozu věže ve výšce 26 metrů nabízí pohled na město a do širokého okolí. Za příznivého počasí je z něj vidět i Alpy. Mimo sezónu zprostředkuje návštěvu věže muzeum.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Třebíč, pobočka Moravské Budějovice, Náměstí Míru 1, 676 01 Moravské Budějovice, tel. 568 421 100, e-mail: muzeum@ktvmb.cz, www.zamek-trebic.cz

■ Mstěnice

Zaniklá středověká ves s tvrzí, přibližně 4 km jižně od Hrotovic, je v písemných pramenech poprvé zmiňována v roce 1393. Ves byla zničena v roce 1468 uherským vojskem krále Matyáše Korvína při tažení na Třebíč. Od šedesátých let 20. století zde probíhal archeologický průzkum, který měl zásadní význam pro poznání života středověké vesnice. Odhaleny byly zbytky mohutné kamenné tvrze a dvora, vzácným nálezem je sušárna obilí se stodolou z druhé poloviny 13. století.

■ Náměšť nad Oslavou

ZÁMEK

Předchůdcem dnešního zámku byl středověký hrad, jehož jedna válcová věž se zachovala dodnes. Zámek byl přestavěn renesančně, později barokně upraven. Zámeckou kapli zdobí sochy a obrazy ze zrušeného kapucinského kláštera. Klenba zámecké knihovny má bohatou štukovou a freskovou výzdobu. Knihovna obsahuje 16 tisíc svazků, jedním z nejceněnějších je Bible kralická. Po roce 1946 byl zámek adaptován na letní sídlo prezidenta Beneše. V zámeckých sálech je umístěna rozsáhlá sbírka nástěnných koberec z 16. až 19. století. V zámecké knihovně a na nádvoří se pravidelně konají hudební koncerty. Zámek je obklopen parkem s řadou starých vzácných dřevin.

KONTAKT: Státní zámek Náměšť nad Oslavou, Zámek 1, 675 71 Náměšť nad Oslavou, tel. 568 620 319, 568 620 201, e-mail: namest@telc.npu.cz, zamek.namest@telecom.cz, www.zamek-namest.cz

MĚSTSKÉ MUZEUM

Muzeum je umístěno na Staré radnici. V expozici věnované ateliéru místního fotografa Onřeje Knolla jsou vystaveny fotografie za staré Náměště a okolí, s minulostí tiskařského řemesla se návštěvníci seznámí prostřednictvím tiskařských strojů z Papírníkovy tiskárny z počátku minulého století.

KONTAKT: Kulturní a informační středisko, Městské muzeum, Masarykovo nám. 100, 675 71 Náměšť nad Oslavou, tel. 568 620 493, e-mail: mks-namest@iol.cz, www.namestnosl.cz

BAROKNÍ MOST

Most přes řeku Oslavu z roku 1737 patří k nejstarším zachovaným kamenným mostům v České republice a pro svou bohatou sochařskou výzdobu bývá připodobňován k pražskému Karlovu mostu. Je zdoben dvaceti sochami světců, autorem většiny z nich je Josef Winterhalter. Most je dlouhý 62 metrů, široký 8 metrů a v nejvyšším bodě dosahuje výšky 6 metrů. Až do roku 1986 byl barokní most jediným silničním mostem, spojujícím levý a pravý břeh řeky.

HROBKA HAUGWITZŮ

V letech 1822 – 1825 vystavěli Haugwitzové u dnešního městského hřbitova rodinnou hrobku v empírovém slohu. Její plány vypracoval vídeňský architekt Josef Kornhäusel, mramorové figurální skulptury v interiéru vytesal sochař Josef Klieber. V roce 1994 byla za finančního přispění Karla Antonína hraběte Haugwitze provedena celková rekonstrukce střechy. Necelý rok poté, při prvním rodinném setkání Haugwitzů v Náměstí nad Oslavou, Karel Antonín náhle zemřel a do opravené rodinné hrobky byl uložen.

Prohlídka je možná po dohodě s Kulturním a informačním střediskem, 675 71 Náměstí nad Oslavou, Masarykovo náměstí 100, tel. 568 620 493, fax: 568 620 338, e-mail: mks-namest@iol.cz, www.namestnosl.cz

ZÁMECKÁ OBORA

Obora leží mezi obcemi Kralice nad Oslavou, Otradice a Náměstí nad Oslavou. Založena byla patrně již v průběhu 16. století, na dnešních 290 ha se rozšířila o tři století později. Obora je známá chovem daňků a v letních měsících je volně přístupná. Kromě svahů v západní části je převážně rovinatá, malé rybníčky na potocích slouží zvěři jako napajedla. Dominantní stavbou je Lusthaus, klasicistní zámeček, který dal uprostřed obory postavit v první polovině 19. století majitel panství Jindřich Haugwitz.

TIP

KULTURNÍ PROMENÁDA

Po nejvýznamnějších památkách města provedou návštěvníci dva procházkové okruhy – městský a zámecký. Označeny jsou ukazateli a doplněny informačními tabulemi. Jedním ze zajímavých míst Kulturní promenády jsou Schulzovy filtry, významná technická památka. Byly použity při stavbě čistírny odpadních vod v padesátých letech minulého století a jsou dnes raritou.

■ Police

ZÁMEK

Zámek se svojí pětioschodovou hranolovou věží tvoří dominantu obce a za staletí prošel složitým historickým i stavebním vývojem. Zachováno zůstalo mnoho pozoruhodných stavebních prvků – arkády nádvoří, cenná štuková výzdoba a náročné klenutí interiérů. Po válce byl zámek přes deset let nevyužitý, poté zde bylo umístěno učiliště, škola a dílny kožedělné výroby. Zpustlý zámek postupně obnovuje obec, poprvé ho částečně veřejnosti zpřístupnila v roce 2005. Expozice seznamují s historií zámku a stavební – historickým průzkumem. Přístupná je rovněž pětipatrová hranolová věž, která nabízí vyhlídku do dalekého okolí.

KONTAKT: Obec Police, 675 34 Police u Jemnice 1, tel. 568 445 056, e-mail: police.ou@quick.cz, www.obec-police.cz

■ Příložany

ROLNICKÉ MUZEUM

Manželé Kopečkoví v Příložanech u Jaroměřic nad Rokytnou nahromádili v areálu svého statku přes 500 předmětů, prostřednictvím kterých návštěvníci seznámí se způsobem venkovského života v období do poloviny minulého století. Vystaveny jsou zemědělské stroje a nástroje a vybavení selských stavení, jako např. medomet, lis na tvaroh, skleněná valcha, žentour, povřísl, kolovrátek, dřevěné lopaty na chléb, mlátička na obilí, proutěné košíky či žehličky na žhavé uhlíky. Majitelé doporučují dohodnout si prohlídku předem na tel. 604 700 241.

■ Rabštejn

ZŘÍCENINA HRADU

V písemných pramenech je hrad poprvé připomínán při prodeji roku 1358, později byl v držení rytíře Hynka z Kunštátu, zvaného Suchý čert, který se spolu s Janem Sokolem z Lamberka proslavil řadou válečnických loupežných akcí. Po polovině 15. století byl pobořen a opuštěn, dochovaly jen valy, příkopy a malé zbytky zdí obvodové hradby. Z hradu je pěkná vyhlídka na Dalešickou přehradu.

■ Sedlec

ZŘÍCENINA HRADU

Zbytky hradu se nalézají na ostrohu v meandru řeky Oslavy, u stejnojmenné obce, 5 km jihovýchodně od Náměště nad Oslavou. Jeho původní název byl Nový hrad a byl založen k obraně třebečského kláštera proti rozpínavosti rytířské šlechty. Jeho historie byla krátká, v písemné zmínce z roku 1545 byl již dávno pustý. Z hradu se dochovaly části zdí hradního paláce, hradeb parkánu a hluboký šijový příkop. Obnovená památka Tři kříže připomíná legendu o majiteli hradu, který před odchodem do bitvy ukryl svou ženu a dvě dcery tak důkladně, že do jeho návratu zemřely hlady.

■ Tasov

LITERÁRNÍ PAMÁTNÍK VYSOČINY

Památník, zřízený v prostorách bývalé měšťanské školy, je zaměřený na život a dílo spisovatele a básníka Jakuba Demla (1878 – 1961), zdejšího rodáka. K vidění je část původního nábytku, v knihovně jsou umístěny dokumenty, drobné propagační tisky a autorovy knihy. Fotografiemi a kresbami jsou připomínáni také další umělci – Pavla Kytlicová, František Bílek, Jindřich Zezula, Lidmila Dohnalová-Vodičková a další.

Otevřeno je v létě o víkendech nebo po dohodě na tel. 731 160 009, www.tasov-tr.cz

TIP

Jakuba Demla připomíná také náhrobek na starém hřbitově u kostela sv. Petra a Pavla a Demlova vila. Stavba, dokončená roku 1922, je dílem architekta Bohuslava Fuchse. Autorem pamětní desky, umístěné u vchodu do zahrady, je akademický sochař Miloš Vlček. Dům je soukromým majetkem a je nepřístupný.

ZŘÍCENINA HRADU DUB

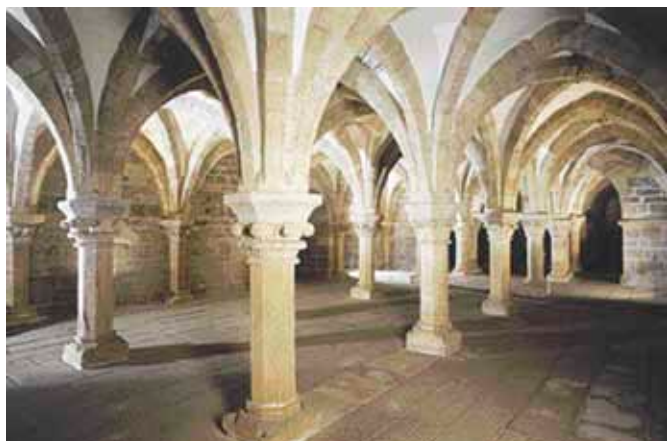
Na návrší východně od obce je v borovém lese nad řekou Oslavou ukryta zřícenina rodového hradu Tasovců. Nejznámějším byl Vznata z Tasova, důvěrník krále Přemysla Otakara II. První přímá zmínka o hradu však pochází až z roku 1344. Pět let nato bylo rodové panství rozděleno mezi členy rodu a v polovině 16. století byl hrad již opuštěný. Do dnešní doby zachovaly zbytky hradeb a ve skále vylámaný příkop. Naskýtá se odtud krásný výhled do zalesněného údolí řeky Oslavy.

■ Třebíč

BAZILIKA SV. PROKOPA

Románsko-gotická bazilika, původně zasvěcená Panně Marii, byla postavena při benediktinském klášteře kolem roku 1250 a patří ke skvostům středověkého stavitelství. V polovině 15. století značně utrpěla při obléhání Třebíče vojsky Matyáše Korvína a více než dvě následující století byla používána jako konírna, obilní sýpka a várna piva. Po obnově provedené v letech 1725 –1731 byla zasvěcena sv. Prokopu a znovu využívána k sakrálním účelům. K nejcennějším částem patří rozlehlá sloupová trojlodní krypta, kněžiště zaklenuté dvojitou osmidílnou kamennou klenbou, kruhové okno-rozeta ve východní části apsidy a severní vstupní portál. Současnou podobu interiéru baziliky vytvořil Kamil Hilbert v letech 1924 – 1935. Spolu s dalšími třebíčskými památkami je bazilika od července 2003 zapsá-

na do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Prohlídka baziliky je zajišťována s odborným výkladem průvodce.

KONTAKT: Informační a turistické centrum Bazilika, Zámek 1, 674 01 Třebíč, tel. 777 746 982, 568 610 022, e-mail: infobazilika@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz, www.visittrebic.eu

ZADNÍ SYNAGOGA

Synagoga byla postavena v roce 1669, v letech 1705 –1707 byla barokně přestavěna. Interiér je vyzdoben štukovou a malovanou výzdobou s použitím ornamentálních a rostlinných motivů a hebrejských liturgických textů. Synagoga slouží jako výstavní a koncertní síň. Na ženské galerii je umístěna rozsáhlá expozice o historii židovského města, vystavené sbírkové předměty dokládají běžný život tehdejších obyvatel i jejich náboženské zvyky a obřady. Unikátní model židovského ghetta v měřítku 1:100 zachycuje jeho podobu v roce 1850.

ŽIDOVSKÉ MĚSTO

Z urbanistického i historického hlediska je komplex židovského města s křivolakými uličkami, klenutými průchody a dvěma synagogami evropským unikátem. Proto bylo v červenci 2003 zapsáno do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Židovskou čtvrtí je vybudována naučná stezka a zajišťovány jsou průvodcovské služby ve dvou prohlídkových okruzích.

PŘEDNÍ SYNAGOGA

Přední synagoga byla postavena v letech 1639 – 1642. Byla často upravována a jedna z dobových zpráv dokonce říká, že v roce 1757 musela být o patro snížena, neboť budova tehdy převyšovala okolní domy a zdálky viditelné slavnostní osvětlení interiéru vadilo paní z Valdštejna při pohledu ze zámku. Po několika následných přestavbách dostala synagoga v letech 1856 – 1857 dnešní novogotickou podobu. V roce 1952 byla prodána Československé církvi husitské a adaptována pro bohoslužebné účely.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Hřbitov byl založen ve svahu nad Týnským potokem ve dvacátých letech 17. století. Rozlehlý hřbitov s téměř třemi tisíci kamennými náhrobky, z nichž nejstarší pochází z roku 1631, patří k nejcennějším židovským hřbitovům na Moravě. Součástí hřbitova je obřadní síň z roku 1903 s unikátně dochovaným interiérem, kde je možné dodnes provádět pohřební obřady podle starých židovských tradic. Hřbitov je volně přístupný (kromě soboty), prohlídku s průvodcem je možno domluvit se správcem hřbitova, panem Zdeňkem Maláškem, Hrádek 14, tel. 568 827 111.

KONTAKT: Informační a turistické centrum Zadní synagoga, Subakova 1/44, 674 01 Třebíč, tel: 568 823 005, 568 610 023, e-mail: infosynagoga@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz, www.visittrebic.eu

TIP

NAUČNÁ STEZKA ŽIDOVSKOU ČTVRTÍ

Židovské město je zapsané na seznam světového kulturního dědictví Unesco jako jediná židovská památka mimo území státu Izrael. U jednotlivých domů jsou představeny stavební detaily – kamenná ostění portálů, klenby, železné plátované dveře, tvarované kované mříže. Typické pro židovskou zástavbu jsou úzké křivolaké uličky s prampouchy a klenuté veřejné průchody v přízemích domů, které uličky propojovaly napříč. Na 16 zastávkách jsou vedle obou synagog představeny nejvýznamnější památky: rabinát se vyznačuje mohutným opěrným pilířem na průčelí, v židovské škole se učili chlapci základům judaismu do 20. let 20. století, bývalý židovský obecní dům s cennými klenbami slouží jako výstavní síň. Židovská radnice z konce 19. století s renesančním jádrem byla sídlem správy samostatné židovské obce. Od pozdního středověku byl součástí židovské čtvrti špitál, někdejší chudobinec dokládá charitativní činnost židovské komunity. Subakova koželužna byla v provozu do roku 1931.

MUZEUM VYSOČINY TŘEBÍČ

Historie muzea souvisí s konáním národopisné výstavy v Praze v roce 1895, pro kterou se také na Třebíčsku uskutečnilo shromáždění sbírkových předmětů. Muzeum sídlí v prostorách bývalého Valdštejnského zámku, přestavěného v 16. století z původně benediktinského kláštera založeného v roce 1101. Muzejní expozice dokumentují přírodní krásy okolí města, historický vývoj osídlení a řemesel Třebíčska, vývoj dýmkařství a tradici místního betlémařství. Jedna část mineralogické expozice je věnována trebičským vltavínům. Stálé expozice jsou doplňovány v průběhu roku výstavami v prostorách bývalé zámecké konírny, kaple a Malé galerie. Kamenný sál s bohatou erbovní výzdobou je využíván k pořádání koncertů vážné hudby, přednášek a kulturních akcí. Tradiční akcí je Veletrh muzeí.

KONTAKT: Muzeum Vysočiny Třebíč, Zámek 1, 674 01 Třebíč, tel. 568 840 518, e-mail: muzeum@zamek-trebic.cz, www.zamek-trebic.cz

MĚSTSKÁ VĚŽ – VYHLÍDKOVÝ OCHOZ

Mohutná věž kostela sv. Martina je z daleka viditelnou dominantou města. Původně vznikla jako součást městského opevňovacího systému. Důkladně postavené zdi a pevné základy odolaly v roce 1468 snahám vojska Matyáše Korvína věž podkopat a rozbourat. Věž původně stála odděleně od kostela sv. Martina, ke spojení obou staveb došlo až v roce 1716 při rozsáhlé stavební úpravě chrámu. Ochoz se nachází ve výšce 35 metrů. Pozoruhodné jsou zejména věžní hodiny – průměr ciferníku měří 550 cm a číslice jsou vysoké 60 cm. Těmito rozměry se hodiny řadí k největším v Evropě.

KONTAKT: Martinské náměstí 10, tel. 568 610 028. Mimo hlavní sezónu lze prohlídky pro větší skupiny dohodnout v Informačním a turistickém centru, Karlovo náměstí 53, tel. 568 847 070, e-mail: info@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz

MALOVANÝ DŮM

Dům dal postavit koncem 16. století benátský kupec Francesco Calligardi. Podle majitele se výstavnému domu začalo říkat

Františkovský. Sgrafitovou výzdobu však další majitelé dali zabít vápnem a obnovena byla až roku 1903. Pod římsou je řada výjevů s lovcem a lvem, prostor mezi okny vyplňují biblické postavy, arkýř zdobí obrazy mužů v krojích 16. století a boční průčelí postavy s loveckou výzbrojí. Dům je místem konání řady kulturních akcí, sídlí v něm informační centrum.

Kontakt: Informační a turistické centrum, Karlovo náměstí 53, tel. 568 847 070, e-mail: info@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz

VĚTRNÝ MLÝN

Neobyklou dominantou jihozápadní části města Třebíče je zděný větrný mlýn holandského typu postavený v roce 1836. Mlýn tehdy nesloužil k mletí obilí, nýbrž třísla pro místní koželuhy. Mlýn drtil dubovou kůru až do druhé poloviny 19. století, kdy jej nahradil parní stroj. Mlýn není interiérově přístupný.

Turistická informační centra

BRTNICE

- Informační centrum
Náměstí Svobody 74, 588 32 Brtnice
tel: 567 571 722, e-mail: infocentrum@brtnice.cz, www.brtnice.cz

BYSTŘICE NAD PERNŠTEJNEM

- Turistické informační centrum
- * Masarykovo náměstí 1, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem
tel: 566 551 532, fax: 566 520 953, e-mail: info@bystricenp.cz, www.info.bystricenp.cz

DUKOVANY

Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany a Informační centrum Vodní elektrárny Dalešice, 675 55 Dukovany
tel. 561 105 519, fax: 561 104 970, e-mail: infocentrum.edu@cez.cz, www.cez.cz

GOLČŮV JENÍKOV

Informační centrum – Lanete, spol. s r.o.
Náměstí T.G.M. 114, 582 82 Golčův Jeníkov
tel: 569 442 577, fax: 569 442 578, e-mail: lanete@lanete.cz, www.golcuv-jenikov.cz

HAVLÍČKŮV BROD

Informační centrum
Havlíčkovo náměstí 57, 580 01 Havlíčkův Brod
tel: +420 569 497 357, e-mail: icentrum@muhb.cz, www.muhb.cz, http://mic.muhb.cz

HROTOVICE

Informační centrum
Nám. 8. května 2, 675 55 Hrotovice
tel: 568 860 057, e-mail: icentrum@hrotovice.cz, www.hrotovice.cz

HUMPOLEC

- Městské kulturní a informační centrum
Havlíčkovo náměstí 91, 396 01 Humpolec
tel., fax: 565 532 479, e-mail: mekis@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz

CHOTĚBOŘ

- Informační centrum – Městská knihovna
- * Krále Jana 258, 583 01 Chotěboř
tel: 569 626 634, e-mail: infocentrum@chot.cz, www.chotebor.cz/infocentrum

JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU

Informační centrum
Náměstí Míru 2, 675 51 Jaroměřice nad Rokytou
tel.: 568 441 900, e-mail: kacetlova@jaromericenr.cz, www.jaromericenr.cz

JEMNICE

- Turistické informační centrum
Husova 2, 675 31 Jemnice
tel: 721 508 737, e-mail: tic@mesto-jemnice.cz, www.tic.jemnice.cz

JIHLAVA

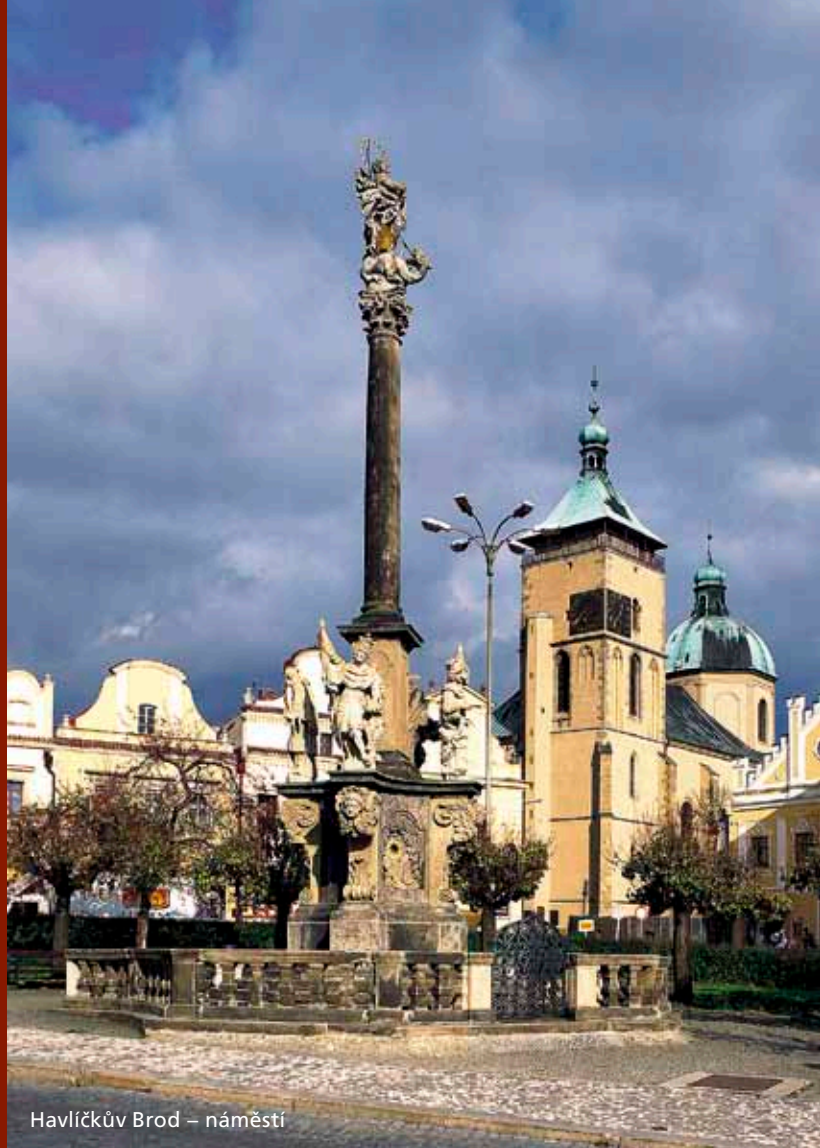
- Turistické informační centrum
- * Masarykovo náměstí 2, 586 01 Jihlava
tel: 567 167 158 - 9, fax: 567 167 157, e-mail: tic@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu
- Turistické informační centrum Brána Matky Boží
- * Věžní 4785/1, 586 01 Jihlava
tel: 567 167 155, 567 167 156, e-mail: marcela.medova@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu

KAMENICE NAD LIPOU

- * Informační středisko
Náměstí Čs. armády 1 - zámek, 394 70 Kamenice nad Lipou
tel: 565 432 343, e-mail: info@kamenicenl.cz, www.kamenicenl.cz

KONĚŠÍN

Informační centrum
675 02 Koněšín 145
tel: 568 888 398, 568 888 241, fax: 568 888 241,
e-mail: ou.konesin@tiscali.cz, www.horacko.cz/konesin

Havlíčkův Brod – náměstí

Pelhřimov – náměstí

Žďár nad Sázavou – oltář v konventním kostele

KRUCEMBURK

Infocentrum a Pamětní síň Jana Zrzavého
Náměstí Jana Zrzavého 13, 582 66 Krucemburk
tel.: 569 697 320, e-mail: ic@krucemburk.cz, www.krucemburk.cz

LEDEČ NAD SÁZAVOU

Informační centrum
Husovo náměstí 60, 584 01 Ledec nad Sázavou
tel: 569 721 471, fax: 569 721 507,
e-mail: ic.miroslava.pajerova@ledecns.cz, www.ledecns.cz

LUKA NAD JIHLAVOU

Informační, poradenské a vzdělávací centrum Loucko
9. května 675, 588 22 Luka nad Jihlavou,
Tel.: 567 229 095, fax: 567 219 219, e-mail: knih.luka@post.cz,
www.lukanadjihlavou.cz

MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Turistické informační centrum
Náměstí Míru 1, 676 02 Moravské Budějovice
tel: 603 207 511, e-mail: tic@besedamb.cz, www.mbudejovice.cz

NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU

Kulturní a informační středisko
Masarykovo náměstí 100, 675 71 Náměšť nad Oslavou
tel: 568 620 493, 568 620 338, e-mail: mks-namest@iol.cz,
www.namestnosl.cz

NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ

Městské informační centrum
Vratislavovo náměstí 97, 592 31 Nové Město na Moravě
tel: 566 650 254, 566 650 255, fax: 566 617 202,
e-mail: ic@nmm.cz, http://infocentrum.nmm.cz

PACOV

Turistické informační centrum Mikroregionu Stražičtě
Hronova 1078, 395 01 Pacov
tel: 608 302 065, e-mail: hruskova.pacov@quick.cz,
www.mestopacov.cz

PELHŘIMOV

Informační centrum Kulturních zařízení města Pelhřimova
Masarykovo náměstí 10, 393 01 Pelhřimov
tel: 565 326 924, fax: 565 326 924, e-mail: ic@kzpe.cz,
www.pelhřimovsko.cz

POČÁTKY

Kulturní zařízení města Počátek – Informační centrum
Horní ulice 87, 394 64 Počátky
tel: 561 034 921, e-mail: infocentrum@pocatky.cz, www.pocatky.cz

POLNÁ

Informační centrum
Husovo náměstí 39, 588 13 Polná
tel: 567 559 211, fax: 567 212 636,
e-mail: infocentrum@mu-polna.cz, www.mesto-polna.cz

PŘIBYSLAV

Informační centrum a Městské muzeum
Bechyňovo nám. 45, 582 22 Přibyslav
tel.: 569 484 361, 739 447 382, e-mail: ic@pribyslav.cz,
www.pribyslav.cz

SNĚŽNÉ

Informační kancelář
592 03 Sněžné 94
tel: 566 664 443, e-mail: ekonom@snezne.cz, www.snezne.cz

SVĚTLÁ NAD SÁZAVOU

Informační centrum
Nám. Trčků z Lípy 16, 582 91 Světlá nad Sázavou
tel: 569 496 676, e-mail: info@svetlans.cz, www.svetlans.cz

SVRATKA

Informační centrum – hotel Mánes
Čsl. Armády 303, 592 02 Svatka
tel. 566 662 222, e-mail: info@hotel-manes-svatka.cz,
www.svatka.cz

TĚCHOBUZ

Turistické informační centrum
395 01 Těchobuz 60
tel: 565 443 960, 724 810 276, e-mail: infocentrum@techobuz.cz,
www.techobuz.cz

TELČ

- Informační středisko MěÚ
- * Náměstí Zachariáše z Hradce 10, 588 56 Telč
tel: 567 112 407, 567 112 408, fax: 567 112 403,
e-mail: info@telc-etc.cz, www.telc.eu

TŘEBÍČ

- Informační a turistické centrum
- * Karlovo náměstí 53, 674 01 Třebíč
tel: 568 847 070, fax: 568 610 041, e-mail: info@mkstrebic.cz,
www.mkstrebic.cz, www.visittrebic.eu
- Informační a turistické centrum Bazilika
Zámek 1, 674 01 Třebíč
tel: 777 746 982, 568 610 022, fax: 568 610 041
e-mail: infobazilika@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz
- Informační a turistické centrum Zadní synagoga
Subakova 44/1, 674 01 Třebíč
tel: 568 823 005, 568 610 023, fax: 568 610 041
e-mail: infosynagoga@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz

TŘEŠŤ

- Informační centrum
- * Rooseveltova 462/6, 589 01 Třešť
tel: 567 234 567, fax: 567 234 567, e-mail: info@trest.cz,
www.trest.cz

VELKÁ BÍTEŠ

Informační centrum – Klub kultury
Masarykovo náměstí 5, 595 01 Velká Bíteš
tel: 566 532 025, e-mail: miroslava.ondrouskova@vbites.cz,
www.velkabites.cz

VELKÁ LOSENICE

Informační centrum
592 11 Velká Losenice 249
tel: 566 666 156, e-mail: info.VL@seznam.cz, www.losenice.cz

VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Informační centrum MěÚ
Radnická 29/1, 594 13 Velké Meziříčí
tel: 566 781 047, 566 781 046, e-mail: ic@mestovm.cz,
www.mestovm.cz

ŽDĀR NAD SÁZAVOU

- Informační turistické centrum – cestovní kancelář SANTINI tour
Náměstí Republiky 24, 591 01 Žďár nad Sázavou
tel: 566 628 539, 566 625 808, fax: 566 625 808,
e-mail: ticzdarns@seznam.cz, www.zdarns.cz

Informační centrum – Zámek Žďár nad Sázavou
Zámek, 591 01 Žďár nad Sázavou
tel: 566 629 152, fax: 566 629 331,
e-mail: itc@zamekzdar.cz, www.zamekzdar.cz

ŽDÍREC NAD DOUBRAVOU

- Městská knihovna – Informační centrum
Brodská 120, 582 63 Ždírec nad Doubravou
tel: 569 694 620, e-mail: ic@zdirec.cz, www.zdirec.cz

ŽIROVNICE

- Turistické informační centrum
Branka 1, 394 68 Žirovnice
tel: 565 494 095, e-mail: tic@zirovnice.cz, www.zirovnice.cz

- * v síti informačních center CzechTourism
- * člen A.T.I.C. ČR

Třebíč –Zadní synagoga

Jaroměřice nad Rokytnou – zámek

Nová Říše – klášterní knihovna

PLÁNUJETE DOVOLENOU? NAJDETE JI U NÁS!

Turistický portál www.region-vysocina.cz obsahuje databáze turistických cílů, tipů na pěší a cyklistické výlety, přehled ubytovacích možností, kalendář kulturních akcí a další potřebné informace.

Nabídku turistických možností si můžete také vyžádat v tištěné podobě na adrese:

Vysočina Tourism
Žižkova 16
586 01 Jihlava

nebo e-mailem: info@vysocinatourism.cz

Brožury Vám rádi zašleme.

Historická města

Objevte historii za hradbami měst a ve sbírkách muzeí, vychutnejte ji při městských slavnostech, rozhlédněte se z věží kostelů...

Dovolená na venkově

Vyzkoušejte o prázdninách jízdu na koni, ochutnejte podomácku vyrobené potraviny nebo jen tak lenošte ve stínu stromů...

Vysočinou pěšky

Památnou alejí stromů, údolími řek, kolem pozůstatků středověkých strážních hradů nebo naučnými stezkami...

Vysočinou na kole

Trasy vás zavedou do malebných městeček, představí působiště známých osobností a umožní přehlédnout kraj z několika rozhleden...

Zaměřeno na děti

Na výletě „pro malé nožičky“ potkáte indiány a lovce kozešin, poznáte strašidla z legend a pověstí, svezete se výletní lodí...

Zima na Vysočině

Naučte své děti lyžovat bez front na sjezdovkách. Užijte si bílé pláň, dech beroucí stoupání a adrenalinové sjezdy běžeckých tratí...

Uvedené brožury zašlete, prosím, na adresu:

.....
.....
.....
.....
.....

Vydal:
Vysočina Tourism, 2009

Grafika, tisk:
20-20 Vision Graphics s.r.o.

Fotografie:
Daniel Balogh, Jakub Baloun, Eva Blechová,
Anna Bocká, Radim Brancovský, Josef Brož,
Zdeněk Hopian, Jaroslav Horák,
Tomáš Hoskovec, Martin Hurin, Jan Jež,
Radek Lán, Zdeněk Málek,
Jitka Mattyašovská, Romana Nejedlá,
Lucie Oháňková, František Pleva, Leoš Poříz,
Milan Slavinger, Jaroslav Šembera,
Renata Šimánková, Jaroslava Šmídková,
Marta Vomelová, Jaroslav Vála

Archivy měst:
Bystřice nad Pernštejnem, Humpolec, Jihlava,
Krucemburk, Nové Město na Moravě,
Pelhřimov, Telč, Třebíč, Třešť, Velká Bíteš,
Žďár nad Sázavou

Dalečín – zřícenina hradu

Kláster Želiv – Trčkův hrad

Polná – interiér zámku

Žďár nad Sázavou – Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Vysočina Tourism, příspěvková organizace
Žižkova 16, 586 01 Jihlava, Česká republika
tel.: 564 602 587
e-mail: info@vysocinatourism.cz
www.region-vysocina.cz

Publikace je součástí projektu kofinancovaného Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

